

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר בספר תהלים: **תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר גּוֹ'** תקעו בשופר בחודש
 2 הראוי לכך **כִּי** המצוה לתקוע בשופר היא **חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא**
 3 **מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב¹**. וְצִרְיָה לְהִבִּין² מֵה שְׁפָתוֹב בַּפְּסוֹק
 4 **בַּחֲדָשׁ סִתָּם, וְאִינוּ מִפְּרָשׁ** ומפרט **בְּאִיזָה חֲדָשׁ (שְׁלֶכֶן**
 5 **הַצֵּרְכוּ חֲכְמֵינוּ ז"ל לְלַמֵּד**
 6 **וּלְבָאֵר אֵיזָה חֲדָשׁ הוּא³**
 7 ולמדו זאת מהכתוב בהמשך הפסוק
 8 "בכסה ליום חגנו", כלומר שהכוונה
 9 להג שחל בתחילת החודש כאשר
 10 הירח עדיין מכוסה, שהוא ראש
 11 השנה), **וְלְכַאוֹרָה הָיָה לִיה**
 12 **לְמִימְר** היה לו (לפסוק) לומר
 13 **בְּפִרוּשׁ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי** ומדוע
 14 כתוב בחודש סתם כך שיש צורך
 15 בהסבר ולימוד מיוחד כדי לדעת
 16 שהכוונה לראש השנה?² **וְעוֹד**
 17 **צִרְיָה לְהִבִּין מֵה שְׁפָתוֹב** לגבי
 18 תקיעת שופר בהמשך הפסוק **כִּי**
 19 **חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט**
 20 **לְאַלְקֵי יַעֲקֹב, דְּמִשְׁמַעוֹת**
 21 **הַכְּתוּב הוּא שְׁעַל-יְדֵי חֹק**
 22 **לְיִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט**
 23 **לְאַלְקֵי יַעֲקֹב,** היינו שמדובר
 24 במעין סיבה ותוצאה כך ש"חֹק
 25 לִישְׂרָאֵל" גורם ל"משפט לאלוקי
 26 יַעֲקֹב" וְלְכַאוֹרָה, מֵה שִׁיכּוֹת
 27 הַעֲנִינִים זֶה לְזֶה ומה הקשר
 28 ביניהם שכתוצאה ממנו האחד גורם
 29 את השני?
 30 **וְהִנֵּה, בְּכַחֲצֵי פִירוּשׁ רַבְּנוּ בַחֲצֵי עַל**
 31 **פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים⁴ כְּתוּב**
 32 **שֶׁהַמְצִוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת חֻקִּים**
 33 כידוע שהמצוות מתחלקות בדרך כלל
 34 לשלושה חלקים – "עדות" (מצוות
 35 שהם אות וסימן כמו החגים
 36 והמועדים), "חוקים" (מצוות שהן
 37 למעלה מהבנת השכל האנושי כמו דיני
 38 טומאה וטהרה) ו"משפטים" (מצוות
 39 שמובנות גם בשכל האנושי כמו "לא
 40 תגנוב" ו"לא תגזול") ואת המצוות
 41 שנכללות בהגדרה "חוקים" **נִתַּן הַקֶּבֶץ הַלְּיִשְׂרָאֵל דְּוָקָא,** ולא לאומות
 42 העולם **כְּמוֹ שְׁפָתוֹב⁵ חֻקֵּי וּמִשְׁפָּטֵי לְיִשְׂרָאֵל, וְכַתִּיב חֹק**

ביאור בדרך אפשר

43 **לְיִשְׂרָאֵל הוּא, וְזֶהוּ הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל לְשׁוֹן חֻקִּים, מְלִשׁוֹן**
 44 **חֻקִּיקָה וְצִיּוֹר, כִּי הֵם צִיּוֹרֵי הַעֲנִינִים שֶׁל מַעְלָה, הַחֻקִּים שֶׁל**
 45 **הַמְצִוֹת כְּפִי שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם 'דְּמוּת' צִיּוֹר' שֶׁל הַשּׁוֹרְשִׁים הַרוֹחִנִּים**
 46 **הָעֵלְיוֹנִים שֶׁלֵּהֶם וְלֶכֶן מִפְּנֵי הַמַּעְלָה הַמִּיּוֹחֶדֶת הַזֶּה שֶׁל הַחֻקִּים נוֹתְנִים**
 47 **זֹאת לְיִשְׂרָאֵל דְּוָקָא. וּבִפְרִשְׁת**
 48 **אָמור⁶ בַּתְּחִלַּת פְּרִשְׁת**
 49 **הַמוֹעֲדִים כְּתוּב רַבְּנוּ בַחֲצֵי בְּשֵׁם**
 50 **הַיְרוּשְׁלָמִי⁷ וּבְשֵׁם מְדַרְשׁ**
 51 **תְּהֵלִים⁸, אֵין לָךְ אִמָּה**
 52 **שְׁמַעְפֻּכֶת עַל אֱלֹקֵיהָ כו'. וְתִשׁוּבַת הַמְּלֹאכִים הִיא, בְּנִיךְ**
 53 **גְּזוּרֵי שְׁיִהְיָ רֹאשׁ-הַשָּׁנָה**
 54 **בְּיוֹם פְּלוּנִי, מִיַּד הַקֶּבֶץ⁹ יוֹשֵׁב**
 55 **בְּאוֹתוֹ יוֹם לְדוֹן עוֹלָמוֹ**
 56 **כו'. רַבְּנוּ בַחֲצֵי מֵבִיא שֶׁם אֵת דְּרַבִּי**
 57 **חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם בִּרְבִּכָּה עַל הַפְּסוֹק 'כֹּה'**
 58 **אֲלוֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֱלֹדִי: "אֵין לָךְ**
 59 **אוֹמָה שְׁמַעְכֶּת עַל אֲלוֹקֵיהָ כְּאוֹמָה זֹה"**
 60 **וְהַקְדוּשׁ בִּירוֹךְ הוּא עוֹשֶׂה, כְּבִיכּוֹל, אֵת**
 61 **רְצוֹנָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעֲלֵיהֶם אָמַר דּוֹד**
 62 **הַמֶּלֶךְ בַּתְּהֵלִים "אֲקָרָא לְאַלּוֹקִים עֲלֵיּוֹן**
 63 **לֹאל גּוֹמַר עֲלֵי" שְׁכַאשֶׁר הַסְּנַהֲדְרִין**
 64 **יּוֹשְׁבֵינָם לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם פְּלוּנִי,**
 65 **מִיַּד הַקְדוּשׁ-בִּירוֹךְ-הוּא מוֹשִׁיב סְנַהֲדְרִין**
 66 **שֶׁל מְלֹאכִים וְאוֹמַר לֵהֶם לְכוּ וְגַמְרוּ מַה**
 67 **שֶׁהַתְּחִנּוּתִים גּוֹרִין... וְכַתִּיב "אֵלֶּה**
 68 **מוֹעֲדֵי ה', אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי". אָמַר**
 69 **הַקְדוּשׁ-בִּירוֹךְ-הוּא: "אֵין לִי מוֹעֲדִים**
 70 **אֵלֶּה אֵלֹ שְׁלֹכֶם", כִּי כָל הַמוֹעֲדִים**
 71 **שֶׁאֵנוּ מְקַדְּשִׁים, שְׁלוֹ הֵם שְׁנֵאמַר 'כֹּה'**
 72 **אֲלוֹקֵינוּ בְּכָל קוֹרְאָנוּ אֱלֹדִי. לְמָה,**
 73 **הַיּוֹם הַזֶּה הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַדִּין**
 74 **וְהַמִּשְׁפָּט כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא,**
 75 **כְּלוֹמַר, יִשְׂרָאֵל גְּזוּרֵי חֹק וְקִבְעוּ**
 76 **תַּאֲרִיךְ שְׁבוּ יַחֲוֹל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה,**
 77 **וְהַרְי הוּא הַקְבִיעָה הַזֶּה שֶׁל בְּנֵי**
 78 **יִשְׂרָאֵל מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב,**
 79 **שֶׁהוּא הַקְדוּשׁ-בִּירוֹךְ-הוּא מְקַנְּס**
 80 **גְּזַרְתָּם וּמְסַפִּים עִמָּהֶם, הֵוִי אוֹמַר אֶקְרָא⁹**
 81 **לְפִי הַקְבִיעָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵוִי**
 82 **אוֹמַר אֶקְרָא⁹ לְאַלְקִים עֲלֵיּוֹן, לְאֵל-גּוֹמַר עֲלֵי,** היינו האלוקים
 83 שְׁגוֹמַר וּמַחֲלִיט לְפִי דַעַת הַתְּחִנּוּתִים, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלְפִי מְדַרְשׁ זֶה הִנֵּה
 84

בס"ד. שבת פרשת נצבים, כ"ח אלול, ה'תשח"י

הנחה בלתי מוגה

1 **תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר גּוֹ'** פי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא
 2 **מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב¹**. וְצִרְיָה לְהִבִּין² מֵה
 3 **שְׁפָתוֹב בַּחֲדָשׁ סִתָּם, וְאִינוּ מִפְּרָשׁ**
 4 **בְּאִיזָה חֲדָשׁ (שְׁלֶכֶן הַצֵּרְכוּ חֲכְמֵינוּ ז"ל לְלַמֵּד**
 5 **חֲדָשׁ הוּא³), וְלְכַאוֹרָה הָיָה לִיה לְמִימְר**
 6 **בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְעוֹד צִרְיָה לְהִבִּין מֵה שְׁפָתוֹב**
 7 **כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב,**
 8 **דְּמִשְׁמַעוֹת הַכְּתוּב הוּא שְׁעַל-יְדֵי חֹק לְיִשְׂרָאֵל,**
 9 **נַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב, וְלְכַאוֹרָה, מֵה**
 10 **שִׁיכּוֹת הַעֲנִינִים זֶה לְזֶה. וְהִנֵּה, בְּכַחֲצֵי פְּרִשְׁת**
 11 **קְדוּשִׁים⁴ כְּתוּב שֶׁהַמְצִוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת חֻקִּים נִתַּן**
 12 **הַקֶּבֶץ⁵ לְיִשְׂרָאֵל דְּוָקָא, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב⁵ חֻקֵּי**
 13 **וּמִשְׁפָּטֵי לְיִשְׂרָאֵל, וְכַתִּיב חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא,**
 14 **וְזֶהוּ לְשׁוֹן חֻקִּים, מְלִשׁוֹן חֻקִּיקָה וְצִיּוֹר, כִּי הֵם**
 15 **צִיּוֹרֵי הַעֲנִינִים שֶׁל מַעְלָה, וְלֶכֶן נוֹתְנִים זֹאת**
 16 **לְיִשְׂרָאֵל דְּוָקָא. וּבִפְרִשְׁת אָמור⁶ בַּתְּחִלַּת פְּרִשְׁת**
 17 **הַמוֹעֲדִים כְּתוּב בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי⁷ וּבְשֵׁם מְדַרְשׁ**
 18 **תְּהֵלִים⁸, אֵין לָךְ אִמָּה שְׁמַעְפֻּכֶת עַל אֱלֹקֵיהָ כו'. וְתִשׁוּבַת הַמְּלֹאכִים הִיא, בְּנִיךְ**
 19 **גְּזוּרֵי שְׁיִהְיָ רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּיוֹם פְּלוּנִי, מִיַּד הַקֶּבֶץ⁹ יוֹשֵׁב**
 20 **בְּאוֹתוֹ יוֹם לְדוֹן עוֹלָמוֹ כו'. לְמָה, כִּי חֹק**
 21 **לְיִשְׂרָאֵל הוּא, יִשְׂרָאֵל גְּזוּרֵי חֹק רֹאשׁ-הַשָּׁנָה,**
 22 **וְהַרְי הוּא מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מְקַנְּס**
 23 **גְּזַרְתָּם וּמְסַפִּים עִמָּהֶם, הֵוִי אוֹמַר אֶקְרָא⁹**
 24 **לְאַלְקִים עֲלֵיּוֹן, לְאֵל-גּוֹמַר עֲלֵי. וְלְפִי מְדַרְשׁ זֶה**

(1) תהלים פא, ד-ה. (2) בכל הבא לקמן – ראה ד"ה תקעו תרל"ד (סה"מ תרל"ד ס"ע שט ואילך). (3) ר"ה ח, סע"א ואילך. (4) יט, יט. (5) תהלים קמז, יט. (6) כג, ד. (7) סנהדרין פ"א ה"ב. (8) פרק ד. (9) תהלים נו, ג.

תקעו בחודש שופר גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 פרוש הכתוב כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, והענין בזה, שנוסף לךך שראש השנה הוא התחלת עשרת
2 הוא שעל ידי חק לישראל, על ידי כך שישאל למטה קובעים ימי תשובה, ואם כן מוכן שתוכן עבודת היום הוא עבודת התשובה וגם
3 את היום הראש השנה היום שבו יחול ראש השנה, אזי נעשה מצות היום העיקרית היא בשופר¹¹, והרי שופר הוא ענין
4 כתוצאה מזה למעלה משפט לאלקי יעקב, שהקב"ה יושב בדין התשובה, כך שגם מצד "מצוות היום" התשובה היא ענין עיקרי בראש
5 ביום זה, היום שנקבע לכך על ידי בני השנה וקמו שכתב הרמב"ם¹²
6 ישראל.
7 (ב) ויוכן התוכן הפנימי של הדברים הנה פרוש הכתוב כי חק לישראל הוא משפט
8 בהקדמם באור כללות הענין לאלקי יעקב, שעל ידי חק לישראל, שישאל
9 דראש השנה. דהנה, ידוע למטה קובעים היום דראש השנה, אזי נעשה
10 הדייק בתורת החסידות שנקרא משפט לאלקי יעקב, שהקב"ה יושב בדין.
11 ב) ויוכן בהקדמם באור כללות הענין דראש השנה ולא תחלת
12 השנה¹⁰, דכשם שראש השנה היא תחלת השנה ולא תחלת השנה, דהנה, ידוע הדייק שנקרא
13 האדם אינו רק התחלה של האדם בשם ראש השנה ולא תחלת השנה¹⁰, דכשם
14 אלא הראש כולל בתוכו את כללות שראש האדם כולל כללות החיות של כל אברי
15 החיות של כל אברי הגוף, הגוף, ואחר כך נמשכת ממנו
16 ואחר כך נמשכת חיות פרטית לכל אבר מהראש חיות פרטית לכל אבר
17 פרטי, המיוחדת לאותו אבר פרטי כמו כן ראש השנה הוא כללות החיות
18 של כל השנה. ומזה יוכן גם בעבודה, שהעבודה דראש השנה היא דגמת עבודת כל
19 השנה, אלא שהיא כללות העבודה, וכמו הראש שבו הוא כללות החיות של כל השנה
20 ובמשך השנה נמשכת בכל יום ויום חיות פרטית לכל יום בפרט. ומזה
21 יוכן גם בעבודה, עבודת ה' המיוחדת הנדרשת בראש השנה
22 שהעבודה דראש השנה היא דגמת עבודת כל השנה, שהרי
23 כל השנה היא פרטים בתוך הכלל של ראש השנה אלא שהיא כללות
24 העבודה, וכמו הראש שבו הוא כללות החיות של כל השנה.
25 וכמו כן מוכן מזה שבכל יום ויום צריך להיות מעין העבודה דראש השנה היא
26 דגמת עבודת כל השנה, שהרי כל השנה היא פרטים בתוך הכלל של
27 ראש השנה אלא שהיא כללות העבודה, וכמו הראש שבו הוא כללות החיות של כל
28 השנה. וכמו באדם, שנמשכת חיות פרטית ממהות
29 הכללית שבראש נמשכת חיות פרטית לכל אבר בפרטיות.
30 והולך ומבאר את תוכנה ומהותה של עבודת ה' בראש השנה:

(10) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נציבים מז, א"ב. ר"ה נח, א"ב. עטרת ראש בתחלתו. (11) ר"ה כו, ב. (12) הלי' תשובה פ"ג ה"ד. (13) המשך תרס"ו ע' ב ואילך. סה"מ ה'שי"ת ע' 8 ואילך. ועוד. (14) סמ"ק מצוה נג. וראה לקו"ש חל"ח ע' 18 ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הרי הם מונים מצות השופר ומצות התשובה לב' מצות
 2 שונות ונפרדות. ומזה מוכן גם בנוגע לכללות העבודה הרוחנית
 3 דראש-השנה, שהיא גם עבודה רוחנית בפני-עצמה מלבד
 4 התשובה, שהיא כללות העבודה של האדם את בוראו שיש לה
 5 השפעה על כל השנה. והינו,
 6 שפאשר אכשר דרא, הדור
 7 מוכשר, היינו במצב רוחני נעלה, שאז
 8 העבודה דראש-השנה -
 9 העבודה בשופר, היא מצד
 10 שלמות העבודה, הרי כאשר
 11 העבודה היא מושלמת, בדרגה נעלית
 12 ביותר, אזי ענינה הוא כללות
 13 העבודה של כל השנה פלה
 14 העבודה בראש השנה פועלת וממשיכה
 15 חיות על כל השנה כולה, כפי שיתבאר
 16 להלן.
 17 ג) והענין בזה, דהנה, בענין
 18 העבודה דכל השנה פתיב¹⁵
 19 עבדת את הוי' אלקיך
 20 בשמחה ובטוב לבב, ומכאן
 21 לומדים שהעבודה צריכה
 22 להיות בשמחה דוקא. דהנה,
 23 יסוד ושרש וראשית העבודה
 24 העיקר הראשוני והמרכזי של עבודת ה'
 25 שהוא הכלל והיסוד לכל שאר הפרטים
 26 הוא להיות פלי קבול כלי ראוי
 27 ומוכשר להמשכת אלקות,
 28 שהאדם יגיע לדרגה רוחנית כזו
 29 שהאלוקות תשרה ותתגלה בו והפלי
 30 הראוי והמתאים להמשכה
 31 שלמעלה כדי שהאור האלוקי
 32 יומשך ויתגלה בו הוא פמאמר
 33 רבותינו ז"ל¹⁶ פלי ריקן
 34 מחזיק, כשם שבכלי כפשוטו הרי
 35 הוא מהווה כלי קיבול ואפשר לשים בו
 36 משהו רק כאשר הוא ריק ואילו כאשר
 37 הכלי מלא אין אפשרות להכניס בתוכו
 38 דבר. כך, על דרך משל, ברוחניות, כדי
 39 להיות כלי לקלוט אור אלוקי, האדם
 40 צריך להיות 'ריק' היינו בביטול וללא
 41 תחושה של ישות עצמית והינו
 42 שראשית העבודה הוא

לעשות את עצמו פלי ריקן
 בתוכו. והענין דכלי ריקן
 בעל-גאווה עם תחושת ישות אינו
 נעשה על-ידי העצבות, שהרי
 אדרבה, העצבות הוא ענין
 בעבודת ה' אלא אדרבה מונע ומעכב
 מעבודת ה' כראוי וכמבאר פתניא
 באריכות¹⁷ המשל משני
 אנשים המתאבקים זה עם
 זה, שאם האחד הוא בעצלות
 וכבודות, הנובעת מעצבות ודיכאון,
 ינצח בקל בקלות גם אם הוא
 העצוב והמדוכך גבור יותר
 מחברו, וכמו כן בנצחון של
 היצר הטוב על היצר הרע, שאי-
 אפשר לנצחו בעצלות
 וכבודות הנמשכות מעצבות
 ודיכאון, כי אם בזריזות וחיות
 ומרץ הנמשכת משמחה, ומה
 שכתוב¹⁸ בכל עצב יהיה
 מותר, ולכאורה משמעות הכתוב
 היא שהעצבות היא מעלה ויתרון הרי
 אדרבה, מלשון זה עצמו
 משמע שהעצב מצד-עצמו
 אין בו מעלה, ובוודאי שהשמחה
 עדיפה על פני העצבות רק שגייע
 ויבא ממנו איזה יתרון, ולמרות
 שהעצבות היא תופעה לא רצויה יש
 אפשרות שתבוא ממנה תוצאה טובה
 ויתרון כלשהו והיתרון הוא לא
 העצב עצמו שהוא כאמור דבר לא
 רצוי ויש לבטלו ולדחות אותו אלא
 השמחה הפאה אחר העצבות
 לעתים מזמנים לפעמים, היינו
 שלפעמים מגיעים לשמחה הרצויה
 דווקא מתוך העצבות שעל-ידי-זה
 הודות לשמחה הבאה מתוך העצב
 נעשה אחר-כך לאחר שהאדם
 נפטר מהעצבות ומצליח להשתחרר
 ממנה מה שכתוב¹⁹ תשמיעני
 ששון ושמחה, תגלנה
 עצמות (לאחרי ש)דפית,
 ולכן תקן האריז"ל לומר

(15) תבוא כח, מז. (16) ברכות מ, א. וראה גם ד"ה אתם נצבים תשי"א (תו"מ ח"ג ע' 340 ואילך). (17) פכ"ו. (18) משלי יד, כג. (19) תהלים נא, י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 להיות המשכה מאור הסובב שלמעלה ממדידה והגבלה **מִפְּל־מְקוֹם, הָרִי**
 46 מצד האדם העובדה שהנשמה ירדה לעולם הזה ובאה במגע עם דברים
 47 גשמיים היא ירידה גדולה ביותר כי **בְּהִיּוֹתוֹ לְמִטָּה נּוֹפְלָת לְפַעֲמַיִם**
 48 **בְּלִבּוֹ חֲמֵדָה וְתַאֲוָה כּוּ'** לעניני עולם הזה ולתאוות ותענוגי עולם הזה

49 **וְעוֹלָה** החמדה והתאוה

50 **לְמַחְשַׁבְתּוֹ שְׂפִמוּחוֹ, וְהִינּוּ,**

51 **שָׁגַם כְּאֲשֶׁר כָּל עֲנִינָיו**

52 **בְּמַחְשַׁבְת־דְּבוּר־וּמַעֲשֵׂה הֵם**

53 **כְּדָבָעִי,** ולא יתכן שיעבור עבירה

54 בפועל **שְׁנוֹסֵף לְכָף שְׂאִין זֶה**

55 **נִמְשָׁף מִהַמְחַשְׁבָּה אֶל הַפַּעַל,**

56 והתאוה והחמדה שכליבו לעולם לא

57 מחממשת **הַגָּה גַם בְּמַחְשַׁבָּה**

58 **גּוֹפָא** עצמה **הָרִי זֶה בְּאֶפְן**

59 **שְׂפִאֲשֶׁר נּוֹפְלָת הַמְחַשְׁבָּה**

60 **בְּמוּחוֹ, הָרִי הוּא דוּחָה אוֹתָהּ**

61 **מִיד,** וכמבואר בספר התניא שהנוהר

62 במחשבה לעולם איננו מהרהר מחשבה

63 לא טובה ברצון, היינו במודע ומתוך

64 ענין, כי ברגע שהמחשבה עולה

65 במוחו הוא דוחה אותו 'בשתי ידיים',

66 בכל כוחו, ואם זה מצבו שאפילו

67 במחשבה אינו נכשל כי אף פעם איננו

68 מהרהר באופן שהרהר עצמו הוא

69 חטא, הרי לכאורה כל העניינים

70 הגשמיים שסביבו אינם פוגעים

71 בנשמתו ומדוע הירידה לעולם הגשמי

72 ולגוף גשמי נחשבת ירידה גדולה

73 ועצומה? על כך בא המענה כי **מִפְּל־**

74 **מְקוֹם, בִּינּוֹן שְׂלֵאִיזָה רְגָעִים**

75 עד שרחה את המחשבה הזו 'מיד' כן

76 הִיָּתָה חֲמֵדָה תּוֹאָה וּמַחְשַׁבָּה זוֹ

77 **בְּלִבּוֹ וּבְמוּחוֹ, הָרִי זֶה עֲצָמוֹ**

78 **הוּא שְׂלֵמּוֹת הָרַע** רע מושלם גם

79 אם לא רהרו ברצון וכל שכן

80 שהמחשבה לא באה לידי מימוש

81 בדבור ובמעשה חלילה, **וְהִינּוּ,**

82 והסיבה לכך שבכל זאת המחשבה

83 והתאוה הזו לרגע נחשבת רע מושלם

84 היא **דְּכִינּוֹן שְׂפָחוֹת אֵלּוּ** המחשבה והתאוה **אֵין לָהֶם כְּלִי**

85 **הַמַּעֲשֵׂה** והם לא באים לידי ביטוי בכוחות המעשה, **הָרִי בָּהֶם עֲצָמָם**

86 במחשבה ובתאוה כשלעצמה **שְׁנָה כְּכָר הַשְּׂלֵמּוֹת שְׂלָהֶם, שְׂלֵמּוֹת**

87 **הָרַע** ועצם המחשבה והתאוה היא רע מושלם. **וְהָרִי מוּכָן שְׂזָהוּ רַע**

88 **הוּא צַעַר גָּדוֹל לְנַפְשׁ הָאֱלֹקִית, הֵן מִצַּד עֲצָם הָעֲנִינּוֹן**

1 **מְזִמּוֹר זֶה** פרק נ"א בתהלים שבו מופיע הפסוק "תשמעני ששון ושמחה..."

2 תגלנה עצמות דכית" **אֲחֵר אֲמִירַת תִּקּוֹן חֲצוֹת קֶדֶם הַלְמוּד, כְּדִי**

3 **לְלַמֵּד בְּשִׂמְחָה אֲמִיתִית הַבָּאָה אַחֵר הַעֲצָב כּוּ'** כיתרון האור

4 שבו מתוך החושך. **וְנִמְצָא, שְׁהַעֲבֹדָה עֲצָמָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת** בכל

5 **אוֹפֵן בְּשִׂמְחָה, אֵלּא שְׂלִפְנֵי**

6 **הַעֲבֹדָה** וכהכנה לעבודת ה' מתוך

7 שמחה וטוב לבב **צְרִיף לְהִיּוֹת**

8 **לְפַעֲמַיִם** אם יש צורך בכך

9 **בְּמִרְרוֹת** וכאב על הריחוק מאת ה'

10 בגלל החטאים והעונות **בְּכָרִי**

11 **לְהִסִּיר אֶת הָעֲנִינִים הַבְּלִת־**

12 **רְצוּיִים** העלולים להיות מונע ומעכב

13 בעבודת ה' אבל כל זה הוא הכנה

14 ואמצעי לכך שבסופו של דבר העבודה

15 עצמה תהיה מתוך שמחה וטוב לבב.

16 **וּבְפִרְטוּיֹת יוֹתֵר,** בנוסף למבואר

17 לעיל באופן כללי כיצד המרירות

18 שבעבודת התשובה איננה בסתירה

19 לענין השמחה, יש להוסיף ולבאר כי

20 בפרטיות יותר **הַגָּה עֲנִינּוֹן**

21 **הַמִּרְרוֹת** הכאב והצער על כך

22 שהאדם רחוק מה' **אֵינּוּ עַל רִיחוּק**

23 בגלל **חֲטָאִים וְעֲוֹנוֹת דְּוָקָא, כִּי**

24 **אִם עַל עֲצָם עֲנִינּוֹת יְרִידַת**

25 **הַנְּשָׁמָה** שהייתה למעלה בנן עדן

26 שיש בו גילוי אלוקות **לְמִטָּה** לעולם

27 הזה הגשמי להתלבש בגוף גשמי,

28 שהיא ירידה גדולה מאד **שְׁהָרִי**

29 **בְּהִיּוֹתָהּ** בהיות הנשמה האלוקית

30 **לְמַעַלָּה** לפני שירדה למטה **נִאֲמַר**

31 **כִּי הוּנִי אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי**

32 **לְפָנָיו, שְׁהִיָּתָה שְׂיִכַּת רַק**

33 **לְעֲנִינֵי אֱלֹקוֹת,** כיון שעמדה לפני

34 ה' בקירוב **לְאֵלּוֹקוֹת וּבִירִידָתָהּ**

35 **לְמִטָּה שְׂיִכַּת הִיא** ויש לה קשר

36 קרוב **לְעֲנִינִים גְּשָׁמִיִּים** וחומריים

37 שמעלימים ומסתירים על האור האלוקי

38 וכאשר האדם מתבונן בירידה הגדולה

39 הזו, הוא אמור לבוא לידי מרירות.

40 **וְאֵף שְׂיֻדַּע הוּא שִׁישׁ מַעַלָּה בְּדְבָרִים גְּשָׁמִיִּים,** לעומת עולמות

41 ורוחניים **שְׁהַמְשַׁכַּת אוֹר הַסּוֹכֵב הִיא בְּגִשְׁמִיּוֹת דְּוָקָא,**

42 **בְּתַחְתּוֹנִים דְּוָקָא,** כמבואר בחסידות שהעולמות העליונים הרוחניים

43 נבראים וקיימים על ידי ירידת האור האלוקי מדרגה לדרגה ביסוד

44 השתלשלות' אבל כדי לברוא עולמות ונבראים גשמיים "יש מאין" חייבת

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נֹדַע לָהּ (זוֹ דְעָרוּוִיסְט זִיף) מִמְצִיאוֹת הָרַע, 2 שהיא מציאות שקודם היירידה לעולם לא הייתה מוכרת לה כלל שְׁהָרִי 3 הַנְּשָׁמָה מִצֶּד-עֲצָמָה במעמדה ומצבה כפי שהיא קודם היירידה למטה 4 כְּתִיב בָּהּ חַי הַנּוֹי' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו, היא עומדת לפני ה' בקירוב 5 לאלוקות וְלֹא־חָרִי שִׁנְפָּלָה 6 הַחֲמֵדָה וְהַתְּאֵהָ בְּלִבּוֹ וּמַחוּ, 1 דְעָרוּוִיסְט זִיף) מִמְצִיאוֹת הָרַע, שְׁהָרִי הַנְּשָׁמָה 7 יוֹדַעַת הִיא כְּכָר מִמְצִיאוֹת 2 מִצֶּד-עֲצָמָה כְּתִיב בָּהּ חַי הַנּוֹי' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי 8 הָרַע, שְׁזָהוּ עֵצֶם הַמִּפְגֵּשׁ הַלֵּא רְצוּיִים הַסְּ צַעַר 9 עִם הַמוֹשְׁגִים הַלֵּא רְצוּיִים הַסְּ צַעַר 10 גְּדוֹל אֲצֵלָה. וְהֵן מִצֵּד זֶה 4 וּמַחוּ, יוֹדַעַת הִיא כְּכָר מִמְצִיאוֹת הָרַע, שְׁזָהוּ 11 שְׁכַאֲשֶׁר נּוֹפְּלֹת הַחֲמֵדָה 5 צַעַר גְּדוֹל אֲצֵלָה. וְהֵן מִצֵּד זֶה שְׁכַאֲשֶׁר נּוֹפְּלֹת 12 וְהַמְחַשְׁבָּה בְּלִבּוֹ וּמַחוּ, שהלה 6 הַחֲמֵדָה וְהַמְחַשְׁבָּה בְּלִבּוֹ וּמַחוּ, הָרִי הֵם מְנַחִים 7 בְּשַׁעָה זֹו בְּעֵנְיָנִי רַע, דְּתַמּוּנַת זֶה שְׁהָיוּ צְרִיכִים 8 לְהִיּוֹת בְּעֵנְיָנִי קְדָשָׁה, הָרִי הֵם בְּשַׁעָה זֹו בְּעֵנְיָנִי 9 רַע. וּבְזָה גּוֹפָא יֵשׁ ב' עֲנִינִים. הָא', שְׁכַח 10 הַמְחַשְׁבָּה וְהַחֲמֵדָה הֵם בְּעֵנְיָנִי רַע, וְהַב' וְהוּא 11 הָעֵקֶר, שְׁבְרַגְעִים אֱלוֹ לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַחוֹת אֱלוֹ 12 עֲבוּר עֲנִינִי קְדָשָׁה, שְׁעֵנִן זֶה גְרוּעַ עוֹד יוֹתֵר, 13 וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר²¹ שְׁסְלוּק הָאוֹר הוּא חָמוּר 14 יוֹתֵר מִהַיְרִידָה בְּרַע. וְלִכֵּן פִּסְק רַבְּנּוֹ בְּהַלְכוֹת 15 תְּלַמּוּד-תּוֹרָה²² (עַל יְסוּד דְּבָרֵי ה'רִאשׁוֹנִים), 16 שְׁגַם מִי שְׁנֶאֱמַר עָלָיו מַה לָּךְ לִסְפֵר חֲקִי²³, הִנֵּה 17 הוּא מִצֶּד-עֲצָמוֹ צְרִיף לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְקַיֵּם מִצְוֹת, 18 וְהֵינּוּ, שְׁאֵף-עַל-פִּי שְׁמַצֵּד מִצְבוֹ אֵינּוּ שִׁיף 19 לְתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְכַמוֹ שְׁכַתוּב בַּתְּנִינְא²⁴ שְׁצְרִיף 20 לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה תַּחֲלָה לְשִׁבְרֵי הַקְּלָפוֹת שְׁהֵם 21 מִסָּף מִבְּדִיל וּמַחְצָה שֶׁל בְּרִזָּל הַמִּפְסָקֵת בֵּינוֹ 22 לְאָבִיו שְׁבִשְׁמִים, וְיִתְרִיה מְזָה, שְׁעַל-יְדֵי 23 הַתְּעַסְקוֹתוֹ בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת הָרִי הוּא מוֹסִיף כַּח 24 בְּקָלְפוֹת לְפִי שַׁעָה²⁵, מְכָל-מָקוֹם, כְּשִׁיחְזוֹר אַחֵר- 25 כִּן בַּתְּשׁוּבָה, אֲזִי יַעֲלֶה עִמּוֹ כֹּל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת 26 לְקַדְשָׁה, וְכִיּוֹן שְׁבְרוּרֵי הַדְּבָר שִׁיעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, 27 שְׁהָרִי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדְּח²⁶, לִכֵּן צְרִיף גַּם עַכְשָׁו 28 לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת, מַה-שְּׂאִין-בֵּן אִם לֹא יַעֲסֵק 29 בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׂאָז לֹא יִהְיֶה לוֹ מַה לְהַעֲלוֹת 30 רַבְּנּוֹ הָאֲדַמְרִי הוֹקֵן בְּהַלְכוֹת 31 תְּלַמּוּד-תּוֹרָה²² (עַל יְסוּד דְּבָרֵי ה'רִאשׁוֹנִים), שְׁגַם מִי 32 שְׁמַצְבוֹ הַרוּחַנִי עוֹד עוֹד כִּי כֵן שְׁנֶאֱמַר עָלָיו מַה לָּךְ לִסְפֵר חֲקִי²³, 33 וּלְכַאוּרָה לֹא רָאִי שִׁיעֲסוֹק בְּלִימוּד הַתּוֹרָה, הַחֲקִים שֶׁל ה', הִנֵּה הוּא 34

21 (22 פ"ד ס"ג. 23) תהלים נ, טז. וראה סנהדרין קו, ב. חגיגה טו, ב. 24 פ"ז (כג, א). 25) הל' ת"ת שם. 26) ע"פ שמואל-ב יד, יד.

תקעו בחודש שופר גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 ימִזְהָ יוֹכֵן גַּם בְּעֵנָן הַנִּלְ, כמה גדול ההפסד שבמחשבה ותאוה
- 2 לא רצויה שְׁמֹלְכָד זאת שְׁחֹשֵׁב בְּכַח מַחְשְׁבָתוֹ עֲנִינִי רַע, בְּזָה
- 3 שְׁהִיָּה יְכוּל לַחֲשֹׁב בְּרַגְעִים אֱלוֹ עֲנִינִי קִדְשָׁה וְלֹא חֲשָׁב, ויתעמק לחשוב עד כמה הנוק גדול,
- 4 הָרִי הוּא מֵאֲבָד הוֹן רֹחַנִי גְדוֹל וְרַב. וְכֹאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן כָּכֵל זֶה
- 5 ויתעמק לחשוב עד כמה הנוק גדול,
- 6 הִנֵּה הַתְּבוֹנָנוֹת זֹו עֲצָמָה 1 עֲמוֹ בַּחֲזָרְתוֹ לְקִדְשָׁה. וּמִזְהָ יוֹכֵן גַּם בְּעֵנָן הַנִּלְ,
- 7 מִסְפִּיקָה שְׂיָבֵא לְמִרְיוֹת 2 שְׁמֹלְכָד זאת שְׁחֹשֵׁב בְּכַח מַחְשְׁבָתוֹ עֲנִינִי רַע,
- 8 עֲצוּמָה. אֲמַנְסֵ, כֵּל זֶה הַמִּרְיוֹת 3 בְּזָה שְׁהִיָּה יְכוּל לַחֲשֹׁב בְּרַגְעִים אֱלוֹ עֲנִינִי קִדְשָׁה
- 9 הַאֲמִוּרָה הוּא כַּהֲנֵה לַעֲבוֹדַת ה' 4 וְלֹא חֲשָׁב, הָרִי הוּא מֵאֲבָד הוֹן גְּדוֹל וְרַב.
- 10 קִדְּם הַעֲבוֹדָה, אֲבָל הַעֲבוֹדָה 5 וְכֹאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן כָּכֵל זֶה, הִנֵּה הַתְּבוֹנָנוֹת זֹו עֲצָמָה
- 11 עֲצָמָה צְרִיכָה לְהִיֹּת בְּשִׂמְחָה 6 מִסְפִּיקָה שְׂיָבֵא לְמִרְיוֹת עֲצוּמָה. אֲמַנְסֵ, כֵּל זֶה
- 12 דוֹקָא, וְעַל-יָדֵי הַעֲבוֹדָה 7 הוּא קִדְּם הַעֲבוֹדָה, אֲבָל הַעֲבוֹדָה עֲצָמָה צְרִיכָה
- 13 בְּשִׂמְחָה נַעֲשֶׂה כְּלִי רִיקָן 8 לְהִיֹּת בְּשִׂמְחָה דוֹקָא, וְעַל-יָדֵי הַעֲבוֹדָה בְּשִׂמְחָה
- 14 מִחֲזִיק כַּמְבוּאָר לַעֲלֵל שִׁכְלִי רִיקָן 9
- 15 הֵינִי שֶׁהָאֲדָם מִכְּבֹּטֵל אֶת הַיִּשּׁוֹת 10
- 16 וְהַמַּצִּיאוֹת הַעֲצָמִית שְׁלוֹ וְנַעֲשֶׂה כֵּל 11
- 17 לַקְּלִיטַת הָאוֹר הָאֱלוּקִי בַּנְּפִשׁוֹ.
- 18 (ד) אֵךְ הִנֵּה אֲמָרוֹ רְבוּתֵינוֹ 12 כְּדִי שְׂיֻכַּל לְהִיֹּת בְּבַחֲיִנַת כְּלִי רִיקָן - צְרִיךְ
- 19 וְ"לִ" 27 אֵין חֲבוּשׁ 13 לְסִיוַע מְלַמְעֵלָה, וְהוּא עֲנִין הַהֲמִשְׁכָּה שְׁנִמְשַׁכֵּת
- 20 עֲצָמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, מִסּוּר 14 מְלַמְעֵלָה עַל-יָדֵי הָאֲבוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב²⁸ בְּאָר
- 21 בַּגְּמֵרָא שְׂרַבִּי חֵיִיא בַר אַבָּא חֵלְה. נִכְנַס 15 חֲפְרוּהָ שְׂרִים, בְּאָר הוּא הַחֲפִירָה שְׁעַל-יָדָה
- 22 אֲצִלוֹ רַבִּי יוֹחָנָן וְשָׂאל אוֹתוֹ: חֲבִיבִין 16 עוֹשִׂים אֶת הַכְּלִי רִיקָן, וְהַחֲפוּרִים אֶת הַבְּאָר
- 23 עַלִּין יִסּוּרִין? אֲמַר לוֹ: לֹא הֵן וְלֹא 17 הֵם הַשְּׂרִים, אֲבוֹת הָעוֹלָם, שְׁעַל-יָדֵם נַעֲשִׂית
- 24 שַׁכְּרִין. אֲמַר לוֹ: תֵּן לִי יָדְךָ. נִתַּן לוֹ יָדוֹ 18 כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲיִנַת כְּלִי רִיקָן מִחֲזִיק. וְלָכֵן
- 25 הַקִּימוּ וּרְפִיא אוֹתוֹ מִהַמְּחֵלָה. לֵאחֲרֵי 19 בַּתְּחִלַּת הַיּוֹם מְזַפְרִין זְכוֹת אֲבוֹת, שְׁזָהוּ
- 26 מִכֵּן רַבִּי יוֹחָנָן עֲצָמוֹ חֵלְה. נִכְנַס אֲצִלוֹ 20 שְׁלֹאֲחֵרִי מַה טָבוֹ אֲהֵלִיךְ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ
- 27 רַבִּי חֵינָא. אֲמַר לוֹ: חֲבִיבִין עַלִּין 21 יִשְׂרָאֵל²⁹, דְּאֲהֵלִיךְ וּמִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ הֵם תּוֹרָה וְתַפְלָה,
- 28 יִסּוּרִין? אֲמַר לוֹ: לֹא הֵן וְלֹא שַׁכְּרִין. 22 שְׁהוּא תַחֲלַת עֲבוֹדַת כָּל הַיּוֹם, אוֹמְרִים וְאֲנִי בְּרַב
- 29 אֲמַר לוֹ: תֵּן לִי יָדְךָ. נִתַּן לוֹ יָדוֹ הַקִּימוּ 23 חֲסִדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ³⁰, בְּזִכּוֹת אֲבָרְהָם, דְּפְרוּשׁ
- 30 וּרְפִיא אוֹתוֹ מִהַמְּחֵלָה. וְנִשְׂאֵלַת 24 זְכוֹת הוּא כְּמוֹ שְׁפָתָב כְּבוֹד קְדוּשַׁת מוֹרֵי וְחָמִי
- 31 הַשְּׂאֵלָה: אִם הִיא כַּכּוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן 25 שְׁהוּא מְלִשׁוֹן זְכוֹת, וְזְכוֹת אֲבָרְהָם
- 32 לַעֲשׂוֹת זֹאת כַּאֲשֶׁר רַבִּי חֵיִיא חֵלְה, 26 הֵינִינוּ הַנְּקִיאוֹת וְהַבְּהִירוֹת (רִיבִינְקִיִּיט אוֹן
- 33 לְמַה לֹא הָקִים אֶת עֲצָמוֹ כַּאֲשֶׁר הוּא 27 קְלָאֲרִקִּיִּיט) שְׁפַעֲלַת אֲבָרְהָם בְּעוֹלָם, וְעֵנָן זֶה
- 34 עֲצָמוֹ חֵלְה? עַל כֵּן עוֹנָה הַגְּמֵרָא: אֵין 28 נְרָמְזוּ בַּתְּבוֹת בְּרַב חֲסִדְךָ, לְפִי שְׁעָקֵר עֲבוֹדָתוֹ
- 35 חֲבוּשׁ [אֲסִיר] מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית 29 הִיתָה בְּעֵנָן הַחֲסִד, דְּהִגַּם שְׁאֲבָרְהָם אֲבִינוּ וְאֵין
- 36 הָאֲסוּרִים. וּבַחֲסִידוֹת מְבוּאָר שֶׁהוֹדְרִים 30 וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה הִיָּה³², וְקָיִם כָּל הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא
- 37 נִכְוִינֵים גַּם לְגַבִּי 'הַתְּרָה' וּיְצִיאָה מִמַּצֵּב 31 הִתְנַהֵּן³³, וְלָמַד וְלָמַד (כְּדָמוּכַח גַּם מִמְּאָמֵר
- 38 רֹחַנִי נַחוֹת שֶׁהָאֲדָם עֲצָמוֹ לֹא יְכוּל 29 הִתְנַהֵּן עַד שְׁלֹא נִתְנַהֵּן³³,
- 39 לַהֲתֵרוֹמֵם מִמַּצֵּבוֹ לֹלָא סִיוַע מְלַמְעֵלָה. 30 וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה הִיָּה³², וְקָיִם כָּל הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא
- 40 וְלָכֵן, כְּדִי שְׂיֻכַּל לְהִיֹּת 31 הִתְנַהֵּן³³, וְלָמַד וְלָמַד (כְּדָמוּכַח גַּם מִמְּאָמֵר
- 41 בְּבַחֲיִנַת כְּלִי רִיקָן הָרָאוּי לַקְּלוּט

(27) ברכות ה, ב. (28) חוקת כא, יח. תנחומא עה"פ וראה לקו"ת חקת סב, ד. ועוד. (29) בלק כד, ה. (30) תהלים ה, ח. וראה זהר בהקדמה יא, א. ח"ג ח, ב. (31) לקו"ד ח"ד תרו, ב. סה"ש תש"ד ע' 124. (32) יומא כח, ב. (33) יומא שם. קדושין פב,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

מעין ודוגמת עניין 'וארא' שהיה אצל האבות עצמם בכל אחד ואחד 43
 מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ בְּאֵר חֲפְרֹה שָׁרִים, דְּעִנְיָן הַחֲפִירָה של באר 44
 בגשמיות הוא לְהִסִּיר אֶת הַדְּבָרִים הַמְּעֲלִימִים וְהַמְּכַסִּים, כדי 45
 לגלות את המים הנמצאים בעמקי הבאר וְחֲפִירָה זו ברוחניות, בנפש האדם 46
 היא על-יְדֵי הָאָבוֹת הַזְכוּת 47
 והנתינת כוח מהאבות שֶׁבְּכָל אֶחָד 48
 וְאֶחָד, שְׁעַל-יָדָם בכוחם של 49
 האבות נַעֲשִׂית הַסֵּרַת הַדְּבָרִים 50
 הַמְּעֲלִימִים כּו', וּמוֹנְעִים מֵהָאֵדָם 51
 לקלוט בנפשו אור אלוהי וְעַל-יְדֵי 52
 זֶה הוֹדוּת לַהֲסֵרַת הַדְּבָרִים שֶׁמֵּהוּיִים 53
 מעין מסך המונע את קליטת האור 54
 נַעֲשֶׂה הָאֵדָם 'כְּלִי רִיקָן' 55
 לְהַחֲזִיק לַהֲכִיל בְּתוֹכּוֹ הַמְּשַׁכֵּת 56
 אֲלֵקוּת. 57
 וְעִנְיָנו לְמַעַלָּה בַּאֲלוּקוֹת, כִּידוּע 58
 שכל מה שקורה למטה הוא השתקפות 59
 של ענייני אלוקות למעלה (כפי שמובא 60
 בתניא פרק ג' שלנשמה יש עשר כוחות 61
 "כנגד עשר ספירות עליונות 62
 שנשתלשלו מהן") הוּא שִׁיִּסוּד 63
 דְּנוֹקְבָא' ספירת המלכות העליונה 64
 נקראת 'עקבה' כי היא בבחינת 'מקבל' 65
 לעומת המידות שהן בבחינת 'משפיע' 66
 ועניין זה שהנשמה היא 'כלי' לאור 67
 האלוהי, מקביל לכך שיסוד נוקבא' 68
 היא כְּלִי קְבוּל לְכָל 69
 הַהֲמַשְׁכוֹת של האור האלוהי הבא 70
 מהספירות שלמעלה הימנה, מִצַּד 71
 הַבְּטוּל שָׁבָה. 72
 (ה) וְהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּעֹבֶדֶת 73
 כָּל הַשְּׂנָה, כַּמְבוֹאֵר לַעִיל שְׁעִינֵין זֶה 74
 קיים בעבודת האדם בכל יום ויום 75
 בפרט כְּמוֹ כֵּן הוּא גַם בַּאֲפֹן 76
 כְּלָלִי בְּעֹבֶדֶת דְּרָאשׁ-הַשְּׂנָה, 77
 שְׂאֵז צְרִיךְ לְהִיּוֹת פְּלִלוֹת עִנְיָן 78
 הַחֲקִיקָה בנפש האדם (בדומה 79
 לעניין החפירה של באר שמטרתה 80
 להסיר את הדברים המונעים ומעכבים) 81
 במטרה לְהִיּוֹת 'כְּלִי רִיקָן' 82
 שמסוגל לְקַבֵּל לַהֲכִיל וּלְקַלוֹט אֵת 83
 הַשֹּׁפַע הָאֱלֹקִי עַל כָּל הַשְּׂנָה. 84

חֲכַמֵּינוּ ז"ל³⁴ שְׂאֵלְעֵזֹר עֶבֶד אַבְרָהָם הָיָה דוֹלָה וּמִשְׁקָה 1
 מְתוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים הָרִי שֶׁאֲבָרָהם הִפִּיץ אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה גַם לְאַחֲרָיִם, 2
 מְכַל-מְקוֹם, עֶקֶר עֹבֶדְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֵת ה' הִיָּתָה בְּעִנְיָן הַחֶסֶד, 3
 וְלִכֵּן נִקְרָא אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי³⁵, וְכִדְאִיתָא בְּסִפְרֵי הַבְּהִיר³⁶ 4
 וְהוּבָא ב'פְּרֻדִּס'³⁷ שְׂאֲמָרָה 5
 מִדַּת הַחֶסֶד לְפָנֵי הַקָּב"ה 6
 מִימֵי הַיּוֹת אַבְרָהָם בְּאַרְצֵן, מֵאִז 7
 שֶׁאֲבָרָהם אֲבִינוּ נִמְצָא עוֹלָם הוּא לֹא 8
 הַצְּרִכְתִּי לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתִּי, 9
 שֶׁהָרִי אַבְרָהָם עוֹמֵד וּמִשְׁמֵשׁ 10
 בְּמִקוּמִי וְאַחֲרֵיכֶן אוֹמְרִים 11
 אֲשַׁתְּחִוֶּה אֶל הַיֵּכַל קִדְשֶׁךָ 12
 בְּיִרְאַתְךָ, וְעִנְיָן הִירָאָה הוּא בְּזֻכוֹת 13
 יִצְחָק, שְׁעֹבֶדְתּוֹ שֶׁל יִצְחָק אֵת ה' 14
 הִיָּתָה בְּעִיקָר בְּקוֹ הַגְּבוּרָה, 15
 שֶׁמִּמֶּנּוּ נּוֹבַעַת מִיַּת הִירָאָה כְּמוֹ 16
 שֶׁכְּתוּב³⁸ וּפְחַד יִצְחָק. וְאַחֲרֵי- 17
 כֶּן אוֹמְרִים וְאֵינִי תְּפַלְתִּי גו' 18
 עַת רְצוּן³⁹, בְּזֻכוֹת יִצְחָק. 19
 וְזֶהוּ שְׂמֻזְפִּירִים בְּתַחֲלַת הַיּוֹם 20
 כֹּאשֶׁר מֵתַחֲלִילִים אֵת עֹבֶדֶת ה' מֵחֵדָשׁ 21
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם זְכוֹת אָבוֹת, וְהָרִי 22
 עִנְיָנָם שֶׁל הָאָבוֹת יִשְׁנוּ בְּכָל 23
 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּלִי יוֹצֵא 24
 מִן הַכֵּל (בְּנִיגוּד לְעִנְיָנָם שֶׁל הַשְּׂבָטִים 25
 שֶׁאֵינּוּ בֹא בִירוּשָׁה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד), 26
 כְּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה אוֹר⁴⁰ 27
 בְּפִירוּשׁ הַכְּתוּב⁴¹ וְאַרְא אֶל 28
 אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, 29
 שְׂוֹאֲרָא הוּא גַם לְשׁוֹן עֲתִיד 30
 שֶׁהוּא לְשׁוֹן הוֹה, הֵינּוּ שֶׁאֵין 31
 הַכוּוּנָה רַק לומר שֶׁה' נִרְאָה וְנִגְלָה אֶל 32
 הָאָבוֹת בְּעֵבֶר (לְפָנֵי יְמֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ 33
 שֶׁאֵלָיו נִאֲמַר הַפְּסוּק) אֵלֶּא הַבִּיטוּי 34
 מִתְּפָרֵשׁ גַּם בְּלִשׁוֹן עֲתִיד שֶׁלֹּא מִכוּוֹן רַק 35
 לזמן מסוים בעתיד אלא הזמן כולו, 36
 ואם כן הדבר נכון בכל זמן הווה 37
 שֶׁתְּמִיד יִשׁ בְּחִינָה זֶה שֶׁל הָאָבוֹת 38
 בְּכָל אֵדָם, וְהֵינּוּ, שְׂמַצַּד 39
 עִנְיָנָם שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁיִּשְׁנוּ בְּכָל 40
 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה 41
 הַעִנְיָן דְּוֹאֲרָא, גְּלוּי אֲלֵקוּת, 42

(34) יומא שם. פרש"י לך טו, ב. (35) ישע"י מא, ה. (36) ס' קצא. (37) שעו כב פ"ד. (38) ויצא לא, מב. (39) תהלים סט, יד. (40) ר"פ וארא (נה, א). (41) ר"פ וארא (ו, ג).

תקעו בחודש שופר גו'

ביאור בדרך אפשר

1 וְעִנְנֵן זֶה הַחֲקִיקָה הַכִּלְלִית שְׁפוּעֵלַת אֶת הַבֵּיטוּל בַּנֶּפֶשׁ בְּזִכּוֹת הָאֲבוֹת
 2 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּקִיעוֹת בְּשׁוֹפֵר שֶׁהִיא עֵיקַר הָעֲבוּדָה הַרוּחָנִית שֶׁל
 3 רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהִם הַתְּקִיעוֹת כְּנֶגֶד ג' הָאֲבוֹת⁴², תְּקִיעָה הוּא עִנְנֵן
 4 הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה כְּנֶגֶד אֲבֹרָהּם, שְׁבָרִים הוּא עִנְנֵן
 5 הָעֲלֵאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה

6 כְּנֶגֶד יִצְחָק, מְבוֹאֵר בַּקְּבֵלָה 1
 7 וְחִסְדוֹת שֶׁהַתְּקִיעוֹת בֵּין הַמַּעְלָה 2
 8 (הַבּוֹרָא, אֱלוֹקוֹת) וְהַמְטָה (הָעוֹלָם, 3
 9 הָאָדָם) יְכוּלָה לְהִיֹּת בְּשֵׁי צִוּוֹת – 4
 10 הַמְשַׁכָּה וְהַתְּגַלּוֹת שֶׁל אֹר אֱלוֹקֵי 5
 11 מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, וְהַעֲלֵאָה (שֶׁל 6
 12 הַתְּחַתּוֹן) מְלַמְטָה לְמַעְלָה וּבִאִפּוּן כִּלְי 7
 13 עֲבוּדוֹתוֹ שֶׁל אֲבֹרָהּם בְּקוֹ חִסְדֵי 8
 14 וְהַאֲבָהָה הִיא הַמְשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה 9
 15 (כַּמּוּבָן גַּם מִכֵּן שֶׁחִסְדֵי נִמְשָׁךְ כַּמִּים 10
 16 שֶׁטְּבִעַם לְרֹדֵת מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה) 11
 17 וְעֲבוּדוֹתוֹ שֶׁל יִצְחָק בְּקוֹ הַגְּבוּרָה 12
 18 וְהִירֵאָה הִיא הָעֲלֵאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה 13
 19 (כַּמּוּבָן גַּם מִכֵּן שֶׁהַגְּבוּרָה כַּאֲשֶׁר 14
 20 שֶׁטְּבִעָה לְעֵלוֹת מְלַמְטָה לְמַעְלָה) 15
 21 וְתִרְוּעָה הִיא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, כְּמוֹ 16
 22 שְׁכֵתוּב⁴³ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת 17
 23 עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וְיַעֲקֹב 18
 24 הִיא מִדַּת הַרַחֲמִים, סְפִירַת 19
 25 הַתְּפָאֵרַת (שֶׁהִיא שִׁילּוּב שֶׁל חֶסֶד 20
 26 וְגִבּוּרָה) וְאַחֲרֵי ג' הַקּוֹלוֹת 21
 27 תְּקִיעָה-שְׁבָרִים-תְּרוּעָה, בְּאֵה 22
 28 תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא 23
 29 הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, 24
 30 וְהוּא עִנְנֵן הַמְּשַׁכָּה שְׁבָאָה 25
 31 אַחֲרֵי הָעֲבוּדָה כְּרִצְאָ-וְשׁוּב 26
 32 שְׁבָג' הַקּוֹלוֹת. לְגַבֵּי חַיִּית הַקּוֹדֶשׁ 27
 33 שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה נֶאֱמָר שֶׁהֵן רְצוֹת 28
 34 "רִצּוֹא וְשׁוּב", וְגַם בְּעֲבוּדַת ה' שֶׁל כָּל 29
 35 יְהוּדֵי צִרִיךְ לְהִיֹּת שִׁילּוּב בֵּין ה"רִצּוֹא", 30
 36 הַיְיִנוּ הַתְּשׁוּקָה וְהַשְׂאִיפָה לְדַבּוּק בַּה'

ביאור בדרך אפשר
 פְּעָמִים וּבְכֵן⁴⁴, דְּהִנֵּה, בְּכֵן עוֹלָה בְּגִימַטְרִיא ע"ב, וְהוּא הַשֵּׁם
 שֶׁם הוּי' הַיּוֹצֵא מִג' הַפְּסוּקִים וַיִּסַּע וַיִּבֵּא וַיִּט⁴⁵, "וַיִּסַּע מִלֵּאךְ
 הָאֱלוֹקִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלֶךְ מֵאֲחֵרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם
 וַיַּעֲמֹד מֵאֲחֵרֵיהֶם; "וַיִּבֵּא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֵנָן
 וַהֲחִשֵּׁךְ וַיֹּאֵר אֶת הַלֵּילָה וְלֹא קָרַב זֶה
 אֶל זֶה כֹּל הַלֵּילָה; "וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ
 עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קְדִים
 עֹז כֹּל הַלֵּילָה וַיִּשַׁם אֶת הַיָּם לַחֲרֹבָה
 וַיִּבְקַע הַיָּם" שְׁבָכָל פְּסוּק
 מְשֻׁלֶּשֶׁת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ יְשׁוּן ע"ב
 אוֹתִיּוֹת, וַיִּשׁ בְּזָה ג' אוֹפְנִים
 כִּיצַד הַשֵּׁם ע"ב נִרְמַז בַּפְּסוּק שֶׁהִם
 כְּנֶגֶד ג' הָאֲבוֹת, כְּפִי שֶׁהוֹלֵךְ
 וּמִפְּרֹט.
 וְלִכְן, שֵׁם ע"ב בַּפְּסוּק וַיִּסַּע'
 הוּא בְּאִפְן יִשְׂרָאֵל, הַיְיִנוּ מְלַמְעֵלָה
 לְמַטָּה לְהִירֵאָה כְּנֶגֶד אֲבֹרָהּם
 שְׁמִדַּתוֹ מִדַּת הַחֶסֶד הִיא
 הַמְּשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה בְּאִפְן
 יִשְׂרָאֵל לְפִי חֶסֶד הַרְגִּיל וְהַקְּבוּעַ שֶׁל
 יִרְדַּת הָאֹר הָאֱלוֹקִי מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה.
 וַיִּשַׁם ע"ב בַּפְּסוּק וַיִּבֵּא הוּא
 בְּאִפְן הַפּוֹף, הַיְיִנוּ מְלַמְטָה לְמַעְלָה
 לְהִירֵאָה כְּנֶגֶד יִצְחָק, מִדַּת
 הַגְּבוּרָה, שְׁעֵנִינָה הוּא
 הָעֲלֵאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה.
 וּבַפְּסוּק וַיִּט' שֶׁהוּא כְּנֶגֶד
 יַעֲקֹב מִדַּת הַתְּפָאֵרַת, הִרִי עַם
 הַיְיִתָּה לְמִרוֹת שְׂמִידַת הַתְּפָאֵרַת הִיא
 מְמַצֵּעַ בֵּין חֶסֶד לְגִבּוּרָה,
 וְשִׁילּוּב שֶׁל שְׁנֵיהֶם מִפְּלִ-מְקוֹם
 הִיא נוֹטָה לְחֶסֶד, כְּמֵאֲמַר⁴⁶
 כְּפִי שְׂאוּמֵרִים בִּפְתַח אֱלֹהֵי מְשַׁפֵּט
 (עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא וְהִרִי
 תְּפָאֵרַת הִיא בְּקוֹ הַמְּצַעֵי בַּהֲתַאֵם
 לְחִלּוּקָה שֶׁל הַסְּפִירוֹת לְשִׁלוּשָׁה קְרוּן:
 יִמִּין – חֲכָמָה, חֶסֶד, נֶצַח. שְׂמָאל – בִּינָה, גְּבוּרָה, הוֹד. אֲמַצְעַ – דַּעַת, תְּפָאֵרַת
 (יִסוּד) אִיהוּ רַחֲמֵי, כִּי לְמִרוֹת שְׂמִידַת הַתְּפָאֵרַת כּוֹלֶלֶת גַּם אֶת עֵינָן
 הַגְּבוּרָה, עֵיקָרָה חֶסֶד וְרַחֲמִים וְלִכְן גַּם בַּפְּסוּק וַיִּט' שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב
 שֵׁם ע"ב הוּא בְּאִפְן יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ בַּפְּסוּק וַיִּסַּע שְׁכֵתוֹ אֲבֹרָהּם.
 וְהוּא עִנְנֵן הַחִיבּוּר בֵּין חֶסְדִּים דְּאֲבָא וְגִבּוּרָת דְּאִמָּא,
 שְׁשָׂרְשָׁם מִחֶסֶד-וְגִבּוּרָה דְּאִרְיָן, בַּחֲבִינַת 'אִרְיָן אֲנַפִּין' (מִיּוֹלִיּוֹת):
 פְּנִים אֲרוּכּוֹת) שֶׁהִיא בַּחֲבִינָה בִּכְתוּר עֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה מְעַשֵּׂר הַסְּפִירוֹת וְהַדַּעַת

37 בתכלית הדיבורים עד כדי כלות הנפש, ובין ה"שוב", היינו חיי הנשמה בגוף
 38 כדי שיוכל לעסוק בתורה ומצוות כנשמה בגוף בעולם הזה ולא לבוא לידי
 39 כלות הנפש. ובענינו, גם העבודה הרוחנית בזכות האבות שבשלושת הקולות
 40 השונים של השופר, תקיעה, שברים ותרועה היא עבודה בשילוב של "רצוא"
 41 ו"שוב" ואחריה באה המשכה והתגלות מלמעלה למטה שלא בעבודת האדם
 42 והיא התקיעה אחרונה.
 43 וְזֶהוּ גַּם כֵּן מֵה שְׁבָרָא-שֶׁ-הַשָּׁנָה אוֹמְרִים בַּתְּפִילַת הַעֲמִידָה ד'

(42) ראה זח"ג צט, ב ובביאורו"ז שם. (43) ברכת שופרות במוסף דר"ה. (44) ראה זח"ב נב, ב. ביאורו"ז להצ"צ ס"ע תיא ואילך. וש"נ. (45) בשלח יד יט-כא. (46) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מִתְחַבְּרִים את החסד והגבורה ביחד (בהיותו קו האמצעי הכולל גם את
2 הימין וגם את השמאל ומחבר ביניהם) הוא מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְכִיָּא,
3 אֲוִיר טהור וְלִכְּן בְּפִסְוִיק וַיֵּט פְּתִיב רוּחַ קְדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת
4 אֲוִיר קְדָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה בהתגלות בחינת האוויר הקדמון למעלה
5 שגורם למשב 'רוח קדים' למטה
6 נַעֲשֶׂה הַעֲנָן דְקָרִיעַת-יָם¹ דְאָרְיָה, וְהַדְעַת מִתְחַבְּרִים הוא מִבְּחִינַת אֲוִירָא
7 סוּף, שְׁעַל-זֶה נֶאֱמַר⁴⁷ וְאַתֶּם דְכִיָּא, וְלִכְּן בְּפִסְוִיק וַיֵּט פְּתִיב רוּחַ קְדִים, שֶׁהוּא
8 תַּחְרִישׁוֹן, בעת קריעת ים סוף אמר
9 ה': למשה רבנו "ואתם תחרישון", היינו
10 שהגילוי האלוקי שיש להמשיך
11 מלמעלה כדי לפעול את קריעת ים סוף
12 הוא למעלה מהמשכה והתגלות מתוך
13 'סדר השתלשלות' שיכולה לבוא
14 בעקבות מעשי האדם מלמטה אלא
15 בַּעֲתִיקָא תְּלִיא מִלְּתָא⁴⁸ הדבר
16 תלוי בבחינת 'עתיק יומין' (שנעתק
17 ונבדל מהתגלות הנקראת 'יום') שהיא
18 הבחינה הפנימית והנעלית שבבחינת
19 'כתר עליון' שמעשי התחתונים לא
20 יכולים לעורר (וכן מבואר בלקוטי
21 תורה סוף פרשת ואתחנן: "וענין הג'
22 פסוקים ויסע ויבא ויט ישר הפוך וישר
23 צעריך להיות תחילה ממעלה למטה
24 ואחר כך ממטה למעלה ואחר כך חזר
25 להיות ממעלה למטה והם ג' קוין").
26 וַיִּכְמוּ בֵּן יוֹבָן גַּם בַּהֲמִשְׁכוֹת
27 של התגלות אלוקות מלמעלה למטה
28 דְרֵאשֶׁה-הַשְּׁנָה, שְׁפִינּוֹן
29 שֶׁהִמְשָׁכָה היא מִבְּחִינַת
30 נְעֻלִית בְּיֹתֵר, לִכְּן נִמְשָׁכַת
31 היא עַל-יְדֵי ג' פְּעָמִים וּבְכֵן,
32 שֶׁהוּא עֲנָן שֵׁם ע"ב ג'
33 פְּעָמִים בְּנִגְד אֲבָרְהָם יִצְחָק
34 וְיַעֲקֹב בדוגמת ההמשכה והתגלות
35 בקריעת ים סוף, כמבואר לעיל.
36 וְהִנֵּה, פֶּל זֶה הוּא פְּאֲשֵׁר
37 אֲפָשֵׁר דְרָא הדור מוכשר, היינו מצוי במצב רוחני נעלה. וְנוֹסְפָה לְזֶה
38 יִשְׁנוּ גַם וּבְכֵן הַד', שֶׁהוּא עֲנָן הַתְּשׁוּבָה, שְׁעַל-זֶה נֶאֱמַר⁴⁹
39 במגילת אסתר בדברי אסתר למרדכי שהיא חוששת שאינה ארויה לגשת למלך
40 אחרורו ובכל זאת תנסה לגשת אליו וגם בעניין זה מופיע הביטוי "ובכן",
41 וּבְכֵן אָבוּא אֶל הַמְּלָךְ אֲשֶׁר לֹא בְּדַת, היינו, והדבר רומז למצב
42 כזה בעבודת ה' שְׁגַם פְּאֲשֵׁר עֵבֶר אָדָם עַל דַּת שֶׁל תוֹרָה, והתרחק
43 מאת המלך הקדוש-ברוך-הוא, מִפְּלִ-מְקוֹם מוֹעִיל עֲנָן הַתְּשׁוּבָה,
44 כדי שיוכל לחזור ולהתקרב אל ה' לְפִי שֶׁהִתְשׁוּבָה היא לְמַעְלָה

1 מִתְחַבְּרִים את החסד והגבורה ביחד (בהיותו קו האמצעי הכולל גם את
2 הימין וגם את השמאל ומחבר ביניהם) הוא מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְכִיָּא,
3 אֲוִיר טהור וְלִכְּן בְּפִסְוִיק וַיֵּט פְּתִיב רוּחַ קְדִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת
4 אֲוִיר קְדָמוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה בהתגלות בחינת האוויר הקדמון למעלה
5 שגורם למשב 'רוח קדים' למטה
6 נַעֲשֶׂה הַעֲנָן דְקָרִיעַת-יָם¹ דְאָרְיָה, וְהַדְעַת מִתְחַבְּרִים הוא מִבְּחִינַת אֲוִירָא
7 סוּף, שְׁעַל-זֶה נֶאֱמַר⁴⁷ וְאַתֶּם דְכִיָּא, וְלִכְּן בְּפִסְוִיק וַיֵּט פְּתִיב רוּחַ קְדִים, שֶׁהוּא
8 תַּחְרִישׁוֹן, בעת קריעת ים סוף אמר
9 ה': למשה רבנו "ואתם תחרישון", היינו
10 שהגילוי האלוקי שיש להמשיך
11 מלמעלה כדי לפעול את קריעת ים סוף
12 הוא למעלה מהמשכה והתגלות מתוך
13 'סדר השתלשלות' שיכולה לבוא
14 בעקבות מעשי האדם מלמטה אלא
15 בַּעֲתִיקָא תְּלִיא מִלְּתָא⁴⁸ הדבר
16 תלוי בבחינת 'עתיק יומין' (שנעתק
17 ונבדל מהתגלות הנקראת 'יום') שהיא
18 הבחינה הפנימית והנעלית שבבחינת
19 'כתר עליון' שמעשי התחתונים לא
20 יכולים לעורר (וכן מבואר בלקוטי
21 תורה סוף פרשת ואתחנן: "וענין הג'
22 פסוקים ויסע ויבא ויט ישר הפוך וישר
23 צעריך להיות תחילה ממעלה למטה
24 ואחר כך ממטה למעלה ואחר כך חזר
25 להיות ממעלה למטה והם ג' קוין").
26 וַיִּכְמוּ בֵּן יוֹבָן גַּם בַּהֲמִשְׁכוֹת
27 של התגלות אלוקות מלמעלה למטה
28 דְרֵאשֶׁה-הַשְּׁנָה, שְׁפִינּוֹן
29 שֶׁהִמְשָׁכָה היא מִבְּחִינַת
30 נְעֻלִית בְּיֹתֵר, לִכְּן נִמְשָׁכַת
31 היא עַל-יְדֵי ג' פְּעָמִים וּבְכֵן,
32 שֶׁהוּא עֲנָן שֵׁם ע"ב ג'
33 פְּעָמִים בְּנִגְד אֲבָרְהָם יִצְחָק
34 וְיַעֲקֹב בדוגמת ההמשכה והתגלות
35 בקריעת ים סוף, כמבואר לעיל.
36 וְהִנֵּה, פֶּל זֶה הוּא פְּאֲשֵׁר
37 אֲפָשֵׁר דְרָא הדור מוכשר, היינו מצוי במצב רוחני נעלה. וְנוֹסְפָה לְזֶה
38 יִשְׁנוּ גַם וּבְכֵן הַד', שֶׁהוּא עֲנָן הַתְּשׁוּבָה, שְׁעַל-זֶה נֶאֱמַר⁴⁹
39 במגילת אסתר בדברי אסתר למרדכי שהיא חוששת שאינה ארויה לגשת למלך
40 אחרורו ובכל זאת תנסה לגשת אליו וגם בעניין זה מופיע הביטוי "ובכן",
41 וּבְכֵן אָבוּא אֶל הַמְּלָךְ אֲשֶׁר לֹא בְּדַת, היינו, והדבר רומז למצב
42 כזה בעבודת ה' שְׁגַם פְּאֲשֵׁר עֵבֶר אָדָם עַל דַּת שֶׁל תוֹרָה, והתרחק
43 מאת המלך הקדוש-ברוך-הוא, מִפְּלִ-מְקוֹם מוֹעִיל עֲנָן הַתְּשׁוּבָה,
44 כדי שיוכל לחזור ולהתקרב אל ה' לְפִי שֶׁהִתְשׁוּבָה היא לְמַעְלָה

תקעו בחודש שופר גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 עֲנִינִים בְּלַתֵּי רְצוּיִים, וְצִרְיָה לְעִנְיָן הַתְּשׁוּבָה לְהִסִּיר עֲנִינִים
 46 אֱלוֹ, הַמוֹנְעִים וּמַעֲכִיבִים אֶת הָאָדָם מִלְּהַתְּקֹרֵב לְאִלּוּקוֹת הַגֵּה אֲז עִנְיָן
 47 הַשּׁוֹפֵר הוּא עִנְיָן אַחֵר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּשׁוּבָה שְׂמֻגְעַת לְמַעְלָה
 48 מִזְכוֹת אָבוֹת, דְּג' אָבוֹת הֵם בְּעֻקְדֵי נִקְדִּים וּבְרָדִים⁵², כַּגֵּד
 49 שְׁלוֹשַׁת הָעוֹלָמוֹת הַרוּחָנִיִּים הָעֲלִיּוֹנִים
 50 שֶׁלְּמַעַל מְעוֹלֵם הָאֲצִילוֹת, הַנִּקְרָאִים
 51 "עֻקְדִים" "נִקְוִים" ו"בְּרָדִים"
 52 (שְׁעִינִים מְבוֹאֵר בְּהַרְחָבָה בַּקְּבֵלָה
 53 וּבְחִסְדוֹת וּנְקוּדוֹת הַדְּבָרִים הֵיא
 54 שֶׁב"עֻקְדִים" עִרְיָן אֵין הַתְּחַלְּקוֹת
 55 לְדְרוֹגוֹת שׁוֹנוֹת אֲלָא כֹל הַבְּחִינֹת הֵם
 56 כְּעֻקְדִים וְקִשּׁוּרִים יַחַד; ב"נִקְוִים" כֹּל
 57 בְּחִינָה הֵיא עִנְיָן בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ כִּי יֵשׁ
 58 הַתְּחַלְּקוֹת לְנִקְוִדוֹת/ נִפְרָדוֹת;
 59 ו"בְּרָדִים" הֵיינו הַתְּכַלְּלוֹת שֶׁל הַדְּרוֹגוֹת
 60 הַשׁוֹנוֹת כְּמוֹ הַתְּכַלְּלוֹת שֶׁל כְּמָה גּוֹנִים
 61 בִּיחֻד) אָמְנָם עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה
 62 מִמְּשִׁיכִים בְּחִינַת הָאֱהָבָה
 63 עֲצֻמִּית שֶׁל הַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל,
 64 שֶׁהֵיא בְּרָגָה יוֹתֵר גְּבוּהָה מִשְׁלוֹשַׁת
 65 הָעוֹלָמוֹת הָאֲמּוּרִים וּלְמַעַל מֵהַדְּרָגָה
 66 שֶׁנִּשְׁמַשְׁתְּ בִּזְכוֹת שְׁלוֹשַׁת הָאָבוֹת
 67 וְהוּא עִנְיָן שֶׁם הַיְוִי שְׁלֻמְעֵלָה
 68 מֵהַשְּׁתַּלְּשׁוֹלוֹת, אָמְתִּית
 69 עֲצֻמוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצֻמוֹ
 70 שֶׁלְּמַעַל מֵהָעוֹלָמוֹת הָאֲמּוּרִים.
 71 (ו) אָמְנָם עִדְיָן צִרְיָה לְהִבִּין
 72 מֵהַ שְׁנֵתְבָאָר לְעִיל שְׁעָרָה
 73 הָעֲבוּדָה הַכְּלִלִּית שֶׁל רֹאשׁ הַשְּׁנָה
 74 הֵיא עִנְיָן הַבִּיטוּל לְהִיּוֹת בְּבְחִינַת
 75 פְּלִי רִיקָן מִחֻזִּיק, דְּלִכְאוּרָה
 76 הָרִי זֶה סוֹתֵר לְמֵאֲמֵר רְבוּחֵינוּ
 77 ו"ל¹⁶ שֶׁאֲמָרוּ כִּי יֵשׁ הַבְּדֵל בֵּין מְדַת
 78 הַקְּב"ה לְמֵדַת בִּשְׂר וּדֵם שְׁבִמִידַת
 79 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּלִי מְלָא
 80 מִחֻזִּיק, פְּלִי רִיקָן אֵינוֹ
 81 מִחֻזִּיק, וְאֵילוֹ בְּמִידַת בִּשְׂר וּדֵם
 82 הַיְחִיפָר הוּא הַנְּכוּן שֶׁרָק כְּלִי רִיקָן מִחֻזִּיק
 83 וְכִלֵּי מְלָא אֵינוֹ מִחֻזִּיק וְהַגְּמָרָא מְבִיאָה
 84 עַל כֵּךְ פְּסוּקִים בְּהֵם נִאֲמַר שְׁכָאֲשֵׁר
 85 הָאָדָם שׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹת ה' וְהוּא
 86 בְּבִחִינַת "כְּלִי מְלָא", אִזִּי הוּא זוֹכֵה לְבִרְכוֹת ה' שְׂמֻגָה מוּבָן שְׁצִרְיָה
 87 לְהִיּוֹת בְּבְחִינַת פְּלִי מְלָא דְּוִקָא וּמְדוּעַ כַּאֲן מְדַגִּישִׁים אֶת הַמַּעֲלָה שֶׁל
 88 "כְּלִי רִיקָן"?

1 שְׁלֹכֵן נִאֲמַר בְּהוֹדוֹ בְּפֶרֶק ק"ח בְּתַהֲלִים הַמְּתַחֲלֵל ב"הוֹדוֹ לַה' כִּי טוֹב
 2 כִּי לְעוֹלָם חִסְדוֹ" ד' פְּעֻמִּים חִסְדוֹ, הוֹדוֹ גו' כִּי לְעוֹלָם חִסְדוֹ,
 3 יֹאמֵר נָא גו' כִּי לְעוֹלָם חִסְדוֹ, יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהֲרֹן כִּי
 4 לְעוֹלָם חִסְדוֹ, יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי ה' כִּי לְעוֹלָם חִסְדוֹ⁵⁰, שְׁהֵם
 5 אֲרֻבַּעַת הַפְּעֻמִּים "חִסְדוֹ" שְׁעִינִים הוּא
 6 חִסְדוֹ ה' הֵם פְּנֵגְדוֹ ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁם
 7 הַיְוִי, וְנִמְשָׁךְ אַחֲרֵי-כֵן
 8 בְּפִרְטוּיּוֹת יוֹתֵר בְּהִלָּל הַגְּדוֹל
 9 פֶּרֶק קל"ו בְּתַהֲלִים שְׁבוּ נִאֲמַר כִּי
 10 לְעוֹלָם חִסְדוֹ כ"ו פְּעֻמִּים,
 11 שֶׁהוּא מְסַפֵּר הַגִּמְטְרִיאָה שֶׁל שֶׁם
 12 הַיְוִי ("י"ו – ד' – 10, ה"א – 5, ו"א' –
 13 6, ה"א – 5 וּבִסְךְ הַכֹּל 26). וְזֶהוּ גַם
 14 כֵּן עִנְיָן כ"ו דְּוֹרוֹת מְבִרְיָאָת
 15 הָעוֹלָם וְעַד מִתַּן תּוֹרָה שְׁהֵיוּ נִזְוִינָן
 16 בְּחִסְדוֹ שֶׁל הַקְּב"ה⁵¹, וְלֹא
 17 בִּזְכוֹת מַעֲשֵׂיהֶם וְעֲבוֹדָתָם דְּאָף
 18 שְׁדוֹרוֹת אֱלוֹ הֵיוּ בְּלַתֵּי
 19 רְצוּיִים, בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְהַנְּהַגְתָּם
 20 שְׁלֹכֵן לֹא הֵיוּ יְכוּלִים לְהִיּוֹת
 21 נִזְוִינָן מִבְּחִינַת חִסְדוֹ
 22 דְּהַשְּׁתַּלְּשׁוֹלוֹת, כִּי לֹא הֵיוּ רֹאיוּים
 23 לְקַבֵּל הַשְּׁפָעָה מִמִּידַת הַחִסֵּד מְקַל-
 24 מְקוֹם, נִמְשָׁךְ גַם לְהֵם
 25 הַשְּׁפָעַת הַחִסֵּד, וּבְרַבּוּי
 26 בְּיוֹתֵר, כִּפִּי שֶׁמְצִינוּ שְׁבִאוֹתָן שֵׁנִים
 27 בְּנֵי הָאָדָם חִיו שֵׁנִים רְבוֹת לְפִי
 28 שֶׁהַמְּשַׁכָּה זֶה הֵיא מְצַד שֶׁם
 29 הַיְוִי דְּוִקָא שְׁעִינֵינוּ הוּא גִילּוּי
 30 וְהַמְּשַׁכָּה בְּלִי גְבוּל (וְלִכֵּן הוּי' הוּא הֵיא
 31 הוּוּה וְהֵיא כֹאחֵד, לְמַעַל מֵהַגְּבֻלָת
 32 הַזְּמוּן וְכֵן לְמַעַל מֵהַגְּבֻלָת הַמְּקוֹם)
 33 שְׁלֻמְעֵלָה מֵהַשְּׁתַּלְּשׁוֹלוֹת הוּוּא
 34 מִשְׁפִּיעַ גַּם לְמִי שֶׁלֹּא רָאוּי לְקַבֵּל
 35 הַשְּׁפָעָה.
 36 וְזֶהוּ פְּלִלוֹת עִנְיָן עֲבוֹדַת
 37 רֹאשׁ-הַשְּׁנָה, שְׁוִישׁ בְּזֶה ב' וְ
 38 אוֹפְנִים שְׁתֵּי צוּרוֹת הַמְּתִיחִיסוֹת
 39 לְשְׁתֵּי דְרוֹגוֹת שׁוֹנוֹת. אֶפְן הָא',
 40 כְּאֲשֵׁר אֲכָשֵׁר דְּרָא, כִּשְׁהוֹר
 41 מוּכְשֵׁר וְנִמְצָא בְּדְרוֹגָה גְּבוּהָה בְּעֲבוּרַת
 42 ה' שְׂאֲזוּ עִנְיָן הַשּׁוֹפֵר הוּא הַמְּשַׁכָּה שְׁעַל-יְדֵי הָאָבוֹת הַפּוֹעֵלַת
 43 אֶת הַבִּיטוּל בְּנַפְשׁ הָאָדָם כְּמְבוֹאֵר לְעִיל. וְאֶפְן הַב', בְּעֲבוּרָה הַרוּחָנִית שֶׁל
 44 רֹאשׁ הַשְּׁנָה הוּא כְּאֲשֵׁר יִשְׁנֵם אֲצֵל הָאָדָם הַרוּצָה לְהַתְּקֹרֵב לְאִלּוּקוֹת

(50) תהלים קיח, א-ד. (51) פסחים קיח, א. (52) מבוא שערים דרוש העקודים פ"א מ"ת.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

לא די בכך כדי להעביר את החכמה לתלמיד כי הרי ידוע המאמר⁵⁶ 43
 א קאפ קען מען ניט ארויפֿשטעלן, מילולית: אי אפשר להציב 44
 ראש והכוונה היא כי אם לתלמיד אין שכל מצד עצמו אין אפשרות 'לייצר' 45
 לו שכל ובהכרח שהתלמיד יהיה מסוגל לקלוט את שכלו של הרב 46
 אין ברירה אלא שהתלמיד עצמו 47
 יהיה בר שכל וחכם, בבחינת "כלי 48
 מלא" וביחוד עם זה, צריך 49
 התלמיד להיות גם כלי ריקן, 50
 ללמוד מתוך ביטול הישות והמציאות 51
 שלו כמאמר⁵⁷ זרק מרה 52
 בתלמידים, שהלימוד צריך להיות 53
 מתוך (מידה מסוימת של) מורא ופחד 54
 מפני הרב המלמד והיגו, המושג 55
 "זרוק מרה בתלמידים" משמעו שלא 56
 זו בלבד שבשעת קבלת 57
 השכל כאשר התלמיד מאזין לדברי 58
 הרב ומשתדל לקלוט את הרעיון 59
 השכלי צריך התלמיד לרוקן את 60
 עצמו (אויסליידיקן זיף) 61
 מרצונות זרים המבלבלים 62
 לשכל, לסלק מתוכו מחשבות 63
 ותאוות בכל נושא אחר, דבר שעשוי 64
 להפריע לו מלקלוט את הרעיונות של 65
 הרב ולהתרכז לחלוטין בקליטת דברי 66
 הרב הגה עוד זאת, ל"זרוק מרה" 67
 יש משמעות נוספת שגם בענין 68
 ההבנה והשגה עצמה (לא רק 69
 בהכנות אליה) שהיא כלי לשכל 70
 האמצעי לקליטת הרעיון השכלי, בזה 71
 גופא עצמו צריך להיות כלי 72
 ריקן, כלומר שהתלמיד נדרש לשלב 73
 בין הצורך להיות "כלי מלא" ועליו 74
 להיות חכם ומסוגל לקלוט את הדברים 75
 העמוקים שרבו משפיע ובין הצורך 76
 להיות "כלי ריקן" וללמוד מתוך 77
 ביטול, דחיית הרצונות האישיים וריכוז 78
 מוחלט ויתרה מזה, שגם בענין 79
 זה עצמו שמשפיע לו גם כדי 80
 לקלוט את הרעיון שהרב משפיע לו 81
 צריך התלמיד להיות כלי ריקן, 82
 והיגו שלא יחשב מאומה בשכל באותה שעה שהוא מתרכז לקבל 83
 ולקלוט את דברי הרב אלא יקבל את דברי הרב כמו שהם, 84

אף הענין הוא, שבאמת ההרגשה על "כלי ריקן" מצד אחד ועל "כלי 1
 מלא" מצד שני אין זו סתירה כלל, לפי שמצד הגוף ונפש 2
 הבהמית האדם צריך להיות בבחינת כלי ריקן, היינו לבטל את 3
 הישות ואת המציאות שלו שנובעים מהגוף והנפש הבהמית ודווקא זו הדרך 4
 להיות "מתזיק" וקולט אור אלוקי 5
 בנפשו אבל מצד נפש האלקית 6
 צריך האדם להיות בבחינת 7
 כלי מלא, והיגו שהיה כלי 8
 מלא בענינים תורה ומצוות 9
 וזו הדרך לקבל את ברכת ה'. ובעמק 10
 יותר, הגה מלשון רבותינו 11
 ז"ל שאמרו את ההבדל בין "כלי 12
 מלא" ל"כלי ריקן" באימרה אחת 13
 משמע שבאותו הענין עצמו 14
 שצריך האדם להיות כלי ריקן, 15
 דכלי ריקן מתזיק, בענין זה 16
 עצמו צריך האדם להיות גם 17
 כלי מלא, ויובן איך בכל זאת אין 18
 כאן סתירה על-פי מאמר 19
 רבותינו ז"ל אין הקב"ה נותן 20
 חכמה אלא למי שיש בו 21
 חכמה, שנאמר⁵³ בספר דניאל 22
 יהיב חכמתא לחכימינך⁵⁴, נותן 23
 חכמה לחכמים ואין השכינה 24
 שורה אלא על חכם וגבור 25
 כו'⁵⁵. ובאותיות הקבלה 26
 ענינו הוא, שהחכמה תתא 27
 החכמה התחתונה, היינו חכמת האדם 28
 בעולם הזה היא כלי לחכמה 29
 עלאה החכמה העליונה, החכמה 30
 האלוקית. ויובן הטעם לכך שהחכמה 31
 שלמטה היא הדרך לקבל את החכמה 32
 שלמעלה על-דרך-משל מרב 33
 מורה המשפיע שכל רעיון שכלי 34
 לתלמיד שבאין-ערוף אליו, 35
 תלמיד שבין רמת הידע וההבנה שלו 36
 לזו של הרב יש פער עצום עד שאין 37
 ביניהם כל דמיון שצריך התלמיד 38
 להיות כלי מלא דוקא, והיגו 39
 שהיה בר שכל, ורק אם התלמיד 40
 עצמו חכם הוא מסוגל לקלוט במוחו מחכמתו העצומה של רבו כי גם 41
 כאשר הרב המשפיע יש לו את כל המעלות של משפיע, 42

(53) דניאל ב, כא. (54) ברכות נה, א. (55) שבת צב, א. (56) סה"מ צ"ח צ"ג, א. (57) סה"מ תרנ"ט ע"ג. ובכ"מ. (58) כתובות קג,

תקעו בחודש שופר גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

47 בתפילה "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" בכל זאת בכל
48 השנה אין ענין של חודש אמיתי והמשכה חדשה שמעולם לא הייתה
49 כמות, אלא רק המשכה והתגלות מן הכלל (שנמשך בראש-
50 השנה) אל הפרט, לאותו יום בפרט אבל בראש-השנה הוא

51 חודש החיות הכללית שנמשכת

52 רק על שנה אחת בלבד, ולא

53 יותר ובראש-השנה השני הבא

54 אחריו נמשכת עוד פעם חיות

55 על השנה השנייה הבאה אחר כך

56 והיא חיות חדשה שלא הייתה מעולם

57 כדברי רבנו הזקן ביאגרת הקודש

58 שבספר התניא (סימן יד): "ובכל שנה

59 ושנה יורד ומאיר... אור חדש ומחודש

60 שלא היה מאיר עדיין מעולם".

61 וב'חדש' שהוא ראש-השנה

62 צריך להיות עבודת השופר,

63 אשר במונח הרוחני נכללים בזה כמה

64 עניינים, ראשית שהוא ענין

65 ההמשכה של הביטול ("כלי ריקן")

66 שעל-ידי האבות פנ"ל, וגם

67 צריך להיות בעבודת האדם

68 הרמז שבשופר על עבודת

69 התשובה (פאשר לא אכשר

70 דרא כאשר הדור לא נמצא במצב

71 רוחני נעלה והאדם זקוק לעבודת

72 התשובה כתנאי וכהכנה להתקרבות

73 לאלוקות), שהוא ענין ובכן

74 הד' פנ"ל כפי שנתבאר ש"ובכן"

75 הרביעי הוא ענין התשובה הבא בנוסף

76 לשלושת ה"ובכן" שהם כנגד שלושת

77 האבות.

78 וזהו שמסמך סיום הפסוק "תקעו

79 בחודש שופר" הוא פי חק

80 לישראל הוא, חק הוא

81 ה'חותם בולט' שמלמעלה,

82 שפועל פגשמות ישראל

83 בחינת חותם שוקע, כמבואר

84 בלקוטי תורה (שיר השירים בדיבור

85 המתחיל "שימני כחותם") שיש שני

86 סוגים של חותמות ו"אם האותיות שעל החותם שוקע, נעשה על השועה

87 בולט. ואם האותיות שעל החותם בולט נעשה על השועה שוקע". ובנמשל

88 – עליית העולמות מלמטה למעלה היא בחינת חותם בולט שגורם שתהיה

89 המשכה מלמעלה למטה, חותם שוקע כי "אתערותא דלתתא" גורמת

90 "אתערותא דלעילא", וכך להיפך שה'חותם בולט' מלמעלה למטה מעורר

91 בבני ישראל בחינת "חותם שוקע" ד'חותם בולט' שמלמעלה הוא

92 המשכת אהבה עצמית, מהקדוש ברוך הוא לבני ישראל ועל-

1 שְהַרְי אִם יִהְיֶה בְשָׁכָל שְׁלוּ וַיִּנְסֶה תוֹךְ כֵּךְ הַתְּבוּנוֹן בְּדַבְרִים וּלְבַחֲוֹן
2 אוֹתָם לְפִי הַהֲבֵנָה שְׁלוּ, אֲזִי תִהְיֶה הַשְּׁפָעַת הָרַב מְעַרְבַת עִם
3 שְׁכָלוֹ שֶׁל הַתְּלָמִיד וְהַעֲרִיבוּ הַזֶּה יִמְנַע מִהַתְּלַמֵּד לְקַלוֹט אֶת דְּבַרֵי הָרַב
4 כְּרֹאֵי.

5 וְעוֹד זֹאת קִיַּמַת סִיבָה נֹסֶפֶת

6 שֶׁבְּגִלְלָה יֵשׁ לְשִׁלּוֹל מַחֲשָׁבָה שֶׁל

7 הַתְּלָמִיד בְּשִׁכְלוֹ שֶׁלּוֹ תוֹךְ כְּרִי קְלִיטָה

8 דְּבַרֵי הָרַב וְהוּא הָעֵקֶר, וְטַעַם זֶה

9 חָשׁוּב יוֹתֵר מֵאִשֶׁר הַקּוֹדֵם שֶׁבְּשָׁפָעָה

10 שִׁיחֵשֵׁב הַתְּלָמִיד בְּשָׁכָלוֹ אֹדוֹת

11 הָעֵנִיָּן הַנִּשְׁפָּע, וַיִּנְסֶה לְבַחֲוֹן

12 וְלַעֲנוּ בּוֹ לְפִי כְּלֵי הַהֲבֵנָה שֶׁלּוֹ הָרִי

13 בְּשָׁפָעָה זֶה שֶׁבָּהּ הוּא מִפְּעִיל אֶת

14 הַשְּׁכָל שֶׁלּוֹ הִרִי הַתְּלָמִיד מֵאֲבָד אֶת

15 דְּבַרֵי הָרַב שְׁמוֹשְׁפָעִים אֵלָיו וְאִינוֹ

16 מִקְבָּל אֶת כָּל דְּבַרֵי, שֶׁל הָרַב

17 אֵלָּא קֹלֵט רַק חֶלֶק מֵהֶם שֶׁזָּדוּהוּ עֵנִיָּן

18 גְּרוּעַ עוֹד יוֹתֵר, מֵאִשֶׁר הָעֵנִיָּן

19 הָאִמּוֹר לְעִיל הֵינּוּ הַחִסְרוֹן שֶׁנוֹבֵעַ

20 מֵעִירוֹב בֵּין שְׁכָל הַתְּלָמִיד לְשְׁכָל הָרַב

21 עַל-דֶּרֶךְ מֵהַשְּׁתַּבָּאָר לְעִיל

22 לְגַבֵּי חוֹמַרַת הַמַּחֲשָׁבָה וְהַחֲמָדָה הַבְּלִתִּי

23 רְצוּיָה שֶׁסְּלוֹק הָאוֹר הַעוֹבְדָה

24 שֶׁבְּאוֹתָהּ שַׁעַת הָאֵדָם לֹא עוֹסֵק בְּדַבְרִים

25 חַיּוּבִים שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת גְּרוּעַ

26 יוֹתֵר מִהִירִידָה בְּרַע וְהַנּוֹק

27 שֶׁבַּהֲפֹסֵת הָאוֹר גְּדוֹל וְחִמּוֹר יוֹתֵר, וְכֵן

28 גַּם לְעֵינֵינוּ – הַהֲפֹסֵת שֶׁל אֵי קְלִיטָה

29 דְּבַרֵי הָרַב חִמּוֹר יוֹתֵר מִהַעֲרִיבוּ שֶׁל

30 שְׁכָל הַתְּלָמִיד עִם שְׁכָל הָרַב.

31 וְכִמוֹ כֵּן יוֹכֵן בְּנִמְשָׁל בְּעִבּוּדָה

32 בְּעִבּוּדַת ה' הַכְּלִלִית הַנְּדַרְשָׁת מֵהָאֵדָם

33 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבְּכַת אֶחָת

34 וּבְאוֹתוֹ הָעֵנִיָּן עֲצָמוּ צָרִיף

35 לְהִיּוֹת הַשְּׁלִיבוֹ בֵּין שְׁנֵי הָעֵנִיָּנִים

36 הַלּוֹל פְּלִי מְלֵא וְכְלֵי רִיקוֹן, דְּעִם

37 הִיּוֹת שֶׁצָּרִיף לְהִיּוֹת פְּלִי מְלֵא

38 בְּעֵנִיָּנִים דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְכִאִמּוֹר

39 שׁוֹ הַדֶּרֶךְ לְהַמְשִׁכַת בְּרַכּוֹת ה' הִנֵּה

40 בְּזָה עֲצָמוּ בְּעִבּוּדָה שֶׁל לִימּוֹד הַתּוֹרָה וְקִיּוֹם הַמִּצְוֹת עֲצֵמָה צָרִיף לְהִיּוֹת

41 פְּלִי רִיקוֹן, רִיק מִתְּחוּשֵׁת יִשׁוֹת עֲצֵמִית וּמִצִּיּוֹת וְהֵינּוּ שִׁיחֵיָהּ בְּכַטּוֹל,

42 וְאֵז נַעֲשֶׂה פְּלִי קְבוּלֵי רֹאֵי לְהַמְשִׁכַת אֱלֻקוֹת בְּנִשְׁמַתוֹ.

43 (ז) וְזָהוּ הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי בַּפְּסוּק תִּקְעוּ בְּחֹדֶשׁ שׁוֹפֵר גו', בְּחֹדֶשׁ

44 קָאֵי הַכוּוּנָה עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שָׁבוּ נַעֲשֶׂה הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחִיּוֹת

45 הָאֱלֻקוֹת לְקִיּוֹם וְהַתְּהוּוֹת הָעוֹלָם עַל כָּל הַשָּׁנָה, דְּבְּכָל הַשָּׁנָה לְמֹרֹת

46 הַהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהוּוֹה וּמַחִיָּה אֶת הָעוֹלָם כֹּל הַזְּמַן מַחְדָּשׁ (כְּפִי שְׁאוּמְרִים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אֱלֹקוֹת בְּיַעֲקֹב, בְּחֵינֵת 'זַעִיר אֲנֹפִין', 'פְּנִים זְעִירוֹת' הֵינּוּ הַמִּידוֹת 16
 2 בְּסַפְּרוֹת הָעֲלוּיוֹנוֹת שִׁיהִיָּה בְּהֵן תּוֹסַפֵּת אֹרֹר וְלִמְטָה יוֹתֵר בְּבַחֲיֵנֵת 17
 3 יו"ד עֵקֶב, בְּמַדְרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר, וְהַהֲמַשְׁכָּה וְהוֹסַפֵּת 18
 4 הַהֲשַׁפְּעָה הִיא גַם בְּדַבְרִים הַגְּשָׁמִיִּים, בְּכַתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה 19
 5 לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתַקָּה בְּטוֹב 20
 6 הַנְּרָאָה וְהַנְּגַלָּה טוֹב כַּפְּשׁוּטוֹ 21
 7 שְׂרָאָה בְּגִלּוּי. 22

1 וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה 'חֹתֶם שׁוֹקֵעַ' לְמִטָּה, שֶׁהוּא 1
 2 עֲנִין הַבְּטוּל דְּכָלִי רִיקָן. וְהַעֲנִין בְּזָה, שֶׁכָּאֲשֶׁר לֹא 2
 3 מִסְפִּיק הַעֲנִין דְּזִכּוֹת אָבוֹת, אֲלֹא צָרִיךְ לְעֲנִין הַתְּשׁוּבָה שֶׁבְּשׁוֹפָר, אֲזִי 3
 4 לְהֵיוֹת הַתְּגֻלוֹת אֲהָבָה עֲצֻמִּית שֶׁמִּצַּד עֲצֻמוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, כַּמְבוּאָר לַעִיל בַּמַּעַל 8
 5 הַתְּשׁוּבָה וְכוּחָה לַפְּעוּל הַתְּקַרְבוֹת שֶׁל 9
 6 הָאָדָם לְאִלּוּקוֹת כִּי כַּעֲבוּדַת הַתְּשׁוּבָה 10
 7 הָאָדָם 'מְגִיעַ' בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כַּעֲצֻמוֹ 11
 8 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים 'יִשְׂרָאֵל 12
 9 בְּבַחֲיֵנֵת כְּלִי רִיקָן לְהַמְשִׁכֵת 13
 10 אֱלֹקוֹת, שֶׁזֶהוּ מִשְׁפָּט לְאֵלֹקֵי 14
 15 יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עֲנִין הַמְשִׁכֵת

1 וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה 'חֹתֶם שׁוֹקֵעַ' לְמִטָּה, שֶׁהוּא 1
 2 עֲנִין הַבְּטוּל דְּכָלִי רִיקָן. וְהַעֲנִין בְּזָה, שֶׁכָּאֲשֶׁר לֹא 2
 3 מִסְפִּיק הַעֲנִין דְּזִכּוֹת אָבוֹת, אֲלֹא צָרִיךְ לְעֲנִין הַתְּשׁוּבָה שֶׁבְּשׁוֹפָר, אֲזִי 3
 4 לְהֵיוֹת הַתְּגֻלוֹת אֲהָבָה עֲצֻמִּית שֶׁמִּצַּד עֲצֻמוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, כַּמְבוּאָר לַעִיל בַּמַּעַל 8
 5 הַתְּשׁוּבָה וְכוּחָה לַפְּעוּל הַתְּקַרְבוֹת שֶׁל 9
 6 הָאָדָם לְאִלּוּקוֹת כִּי כַּעֲבוּדַת הַתְּשׁוּבָה 10
 7 הָאָדָם 'מְגִיעַ' בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כַּעֲצֻמוֹ 11
 8 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים 'יִשְׂרָאֵל 12
 9 בְּבַחֲיֵנֵת כְּלִי רִיקָן לְהַמְשִׁכֵת 13
 10 אֱלֹקוֹת, שֶׁזֶהוּ מִשְׁפָּט לְאֵלֹקֵי 14
 15 יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עֲנִין הַמְשִׁכֵת

המשך ביאור למס' מנחות ליום רביעי עמ' א

1 לאחוז את הקומץ ביד, יש לו ליטלו בימין דווקא, ואם בא לאחוז 36
 2 בכלי, רשאי ליטלו בין בימין ובין בשמאל, וזה הוא כרבי יהודה 37
 3 סובר, שאם בא לעובדה ביד יטלו בימין, ואם בא לעובדה בכלי, 38
 4 יטלו בין בימין ובין בשמאל. 39
 5 הגמרא מקשה על רב נחמן שסובר שאף לרבי שמעון צריך לקדש 40
 6 את הקומץ בכלי שרת: תא שמע שלא כדברי רב נחמן. שנינו 41
 7 בבביתא, קמצו שלא מתוך כלי שרת, וקידשו - לאחר שקמצו 42
 8 נתנו שלא בכלי שרת, וכך העלו על גבי המזבח, והקטירו שלא 43
 9 בכלי שרת, פסול הקומץ, מפני שלא נתקדש הקומץ, וקומץ שלא 44
 10 נתקדש פסול. רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין את הקומץ בפתח 45
 11 לתוך הכלי ואפילו שאינו כלי שרת, וקשה על רב נחמן שאמר 46
 12 שגם לרבי שמעון צריך קידוש קומץ בתוך כלי שרת דווקא. 47
 13 מתרצת הגמרא: אל תפרש בדברי הברייתא 'במתן כלי' שאין 48
 14 צריך כלי שרת, אלא כך אימא - תגרסו בדברי הברייתא, מאימתי 49
 15 אין צורך בכלי שרת, מפתח כלי ואילך - לאחר שניתן הקומץ בכלי 50
 16 שרת ונתקדש, שוב אינו טעון כלי שרת, אלא יכול להוליכו 51
 17 ולהקטירו שלא בכלי שרת. ולעולם גם רבי שמעון מצריך כלי 52
 18 שרת לקדש את הקומץ. 53
 19 הגמרא מקשה עוד קושיא על רב נחמן: תא שמע רביה ראה שלא כרב 54
 20 נחמן שאמר שגם רבי שמעון מצריך לקדש את הקומץ בכלי שרת. 55
 21 שנינו בבביתא, והקמים אומרם, הרמת הקומץ מן המנחה פוען 56
 22 כלי שרת. ביצה, קומצו מתוך כלי שרת, ומקדשו בכלי שרת, ומעלו 57
 23 ומקטירו בכלי שרת. ורבי שמעון אומר כיון שקמצו מתוך כלי שרת, 58
 24 מעלו למזבח ומקטירו שלא בכלי שרת ודין - הקומץ שהוקטר על 59
 25 גבי המזבח כשר. ומבואר בבביתא שלדעת רבי שמעון אין צורך 60
 26 לקדש את הקומץ בכלי שרת, וקשה על רב נחמן שאמר שצריך 61
 27 לקדשו. 62
 28 מתרצת הגמרא: אל תפרש את דברי הברייתא בדעת רבי שמעון, 63
 29 שאין צריך ליתן את הקומץ בכלי שרת לקדשו, אלא כך אימא 64
 30 ו-תגרסו, כיון שקמצו וקדשו על ידי שנתנו בתוך כלי שרת אינו 65
 31 טעון עוד כלי שרת, אלא מעלו ומקטירו ללא כלי שרת ודין. 66
 32 הגמרא מביאה עוד קושיא על רב נחמן: תא שמע רביה ראה שלא כרב 67
 33 נחמן. שנינו בבביתא, קמץ בימינו ולא נתן בכלי שרת, ונתן 68
 34 בשמאלו, ויחיד לימינו, שהיות שקמץ בימין גם שאר העבודות 69
 35 צריכות להיעשות בימין. אבל אם לאחר שנתן בשמאלו

גמרא

1 הגמרא מביאה כמה דעות בשיטת רבי שמעון, הדעה הראשונה: 2
 3 אמר רבי יהודה בריה דרבי חייא, מאי מעמא דרבי שמעון סובר 4
 5 שאם לא נתן את הקומץ בכלי שרת המנחה כשירה, אמר קרא ושם 6
 7 לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאה מנחה קדש קדשים היא 8
 9 כהפאת וכאשם, הקיש הכתוב את המנחה לחטאת ולאשם, 10
 11 ולמדנו מזה, שאם בא לעובדה - אם בא לעשות את עבודות 12
 13 הקומץ ביד ולא בכלי שרת. (בהפאת), עובדה בימין, קרבן הפאת 14
 15 שדמו נורק באצבע ימין ולא בכלי שרת. 16
 17 ומה שהפסוק הקיש מנחה גם לאשם, למדנו שאם ירצה להניח 18
 19 את המנחה בכלי יוכל לעובדה - לעשות עבודתה כאשר מחזיק 20
 21 את הכלי בשמאל כאשם, כלומר, כמו אשם, שלדעת רבי שמעון 22
 23 זריקת דמו בכלי, האחוז ביד שמאלו של הכהן, כך גם המנחה 24
 25 שהוקשה לאשם יכול להניח הקומץ בכלי ולורקו על גבי המזבח 26
 27 בשמאלו. 28
 29 מביאה הגמרא דעה שניה בשיטת רבי שמעון: ורבי ינאי אמר 30
 31 שטעמו של רבי שמעון שאין צריך כלי הוא מפיין שקמצו מתוך 32
 33 כלי שרת מעלה על גבי המזבח ומקטירו אפילו בהמינו (בבביתא), 34
 35 ואפילו במקדשה של חרש - כד של חרס. 36
 37 מביאה הגמרא דעה שלישית בשיטת רבי שמעון: רב נחמן בר 38
 39 יצחק אמר, הכל מזדים (גם רבי שמעון) פקומין קידוש 40
 41 בכלי שרת לאחר שנקמץ, אלא שסובר רבי שמעון, שלאחר 42
 43 שקידשו כלי שרת יכול לקחתו בידו ולהקטירו על גבי המזבח. 44
 45 הגמרא מקשה על רבי יהודה בריה דרבי חייא: מיתבי, שנינו 46
 47 בבביתא (תוספתא דבביתא פ"א ה"ח), הקטר חלבין ואכרים ועצים של 48
 49 מערכה שהעלו למזבח בין ביד בין בכלי בין בימין ובין בשמאל 50
 51 כשרין, הקומץ והקטורת והלבונה שהעלו למזבח בין ביד בין בכלי 52
 53 בין בימין בין בשמאל כשרין, הרי מבואר שרשאי הכהן להקטיר 54
 55 הקומץ ביד בין בימין ובין בשמאל, והתויבתא - פירכא לדברי רבי 56
 57 יהודה בריה דרבי חייא סובר שכשמשקטיר ביד מקטיר רק בימין, 58
 59 וברייתא זו המכשירה הקטרת קומץ ביד, בהכרח לדעת רבי 60
 61 שמעון שנשית, שסובר קומץ כשר ללא כלי שרת. 62
 63 מתרצת הגמרא: אמר לך רבי יהודה בריה דרבי חייא, לצדדין קתני, 64
 65 כלומר מה שנשנה בבביתא 'בין בימין בין בשמאל', אין פירושו 66
 67 שרשאי לאחוז את הקומץ בין בימין ובין בשמאל, אלא שאם בא